

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.006.05.2023

Pani
Magdalena Hauser-Michalska
Gabinety Lekarskie MEDICOR
Magdalena Hauser-Michalska
Plac Ignacego Paderewskiego 4
64-000 Kościan

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/076/LPO – Pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gabinety Lekarskie Medicor Magdalena Hauser-Michalska ¹ Plac Ignacego Paderewskiego 4, 62-000 Kościan ² .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Hauser-Michalska, przedsiębiorca.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez ośrodki pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	2020–2023 ³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Krzysztof Kowalak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/42/2023 z 10 marca 2023 r.

(akta kontroli str.1)

¹ Przedsiębiorstwo.

² Dalej: Gabinety Lekarskie lub MEDICOR.

³ Do zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 16 czerwca 2023 r., z wykorzystaniem dokumentów sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

Ośrodki Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w: Kościanie, Poznaniu, Lesznie oraz Luboniu⁶ - uruchomione przez przedsiębiorstwo Gabinety Lekarskie MEDICOR Magdalena Hauser - Michalska - udzielały pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i środowiskowej. W zakresie Ośrodków w Kościanie oraz w Lesznie, była ona skierowana głównie do mieszkańców powiatu i gminy, w której dany Ośrodek miał siedzibę. Natomiast mieszkańcy powiatu śremskiego oraz wolsztyńskiego, których dotyczyły kontrakty zawarte z Wielkopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia⁷, korzystali z nich sporadycznie. Jednym z powodów był brak szerzej zakrojonej kampanii informującej o działalności i roli Ośrodków.

W Ośrodkach – zgodnie z wymogami⁸ - zatrudniano psychologów, psychoterapeutów i terapeutów środowiskowych. Stan ich zatrudnienia był jednak niewystarczający w stosunku do aktualnego zapotrzebowania na tego rodzaju świadczenia. Także znaczna rotacja pracowników nie sprzyjała bieżącej organizacji pracy Ośrodków. Zatrudnieni specjaliści spełniali wymogi do prowadzenia psychoterapii, jednak część z nich nie podejmowała działań w celu uzyskania certyfikatu psychoterapeuty (pozostawała przy statusie osoby ubiegającej się o jego otrzymanie).

Rzeczywisty czas oczekiwania na wizytę w Ośrodkach wyniósł maksymalnie od 10 do 44 dni. Jednak pacjent zgłaszający się po raz pierwszy otrzymywał w pierwszej kolejności pomoc terapeuty środowiskowego, a następnie znacznie dłużej, nawet do 210 dni, oczekiwał na wizytę u psychologa lub psychoterapeuty. W kontrolowanych Ośrodkach pacjenci w trakcie procesu terapeutycznego stanowili od 19,66%⁹ do 83,30%¹⁰ ogółu pacjentów, w związku z czym dla pacjentów pierwszorazowych dostępność do kompleksowych świadczeń była ograniczona.

W latach 2020-2023 (do 31 marca) wszystkie cztery Ośrodki oferowały¹¹ świadczenia w rodzajach przewidzianych w umowach i rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu psychiatrii, w tym najwięcej było: sesji psychoterapii indywidualnej, porad psychologicznych oraz sesji wsparcia psychospołecznego, a także wizyt środowiskowych. Odbywały się także sesje psychoterapii rodzinnej, a sesje terapii grupowej realizowano wyłącznie w Ośrodku w Luboniu. W zależności od Ośrodka, świadczenia udzielone za pomocą narzędzi teleinformatycznych, stanowiły od 3,44% do 15,21% wszystkich świadczeń.

Gabinety Lekarskie opracowały procedury wymagane rozporządzeniem w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu psychiatrii, zawierały również porozumienia w zakresie współpracy. Nie posiadano jednak informacji o liczbie świadczeniobiorców, którym udzielono pomocy na podstawie zawartych porozumień. W Ośrodkach nie były prowadzone statystyki dotyczące liczby pacjentów skierowanych do dalszego leczenia psychiatrycznego i nie posiadały one informacji o ich dalszej opiece, za wyjątkiem pacjentów objętych leczeniem w ramach Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży prowadzone w ramach II poziomu referencyjnego przez MEDICOR.

U jednego z pacjentów przyjętych w Ośrodku dokonano rozliczenia części udzielonych świadczeń w ramach II poziomu referencyjnego zamiast I poziomu.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: Ośrodek.

⁷ Dalej: WOW NFZ.

⁸ Zgodnie z załącznikiem nr 8 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z 19 czerwca 2019 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz.U. z 2019 r., poz. 1285 ze zm.), dalej: rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu psychiatrii.

⁹ Dotyczy Ośrodka w Poznaniu w 2021 r.

¹⁰ Dotyczy Ośrodka w Lesznie w I kwartale 2023 r.

¹¹ Odpowiednio do okresu ich funkcjonowania.

Spowodowało to uzyskanie przez MEDICOR zawyżonego finansowania, które zostało skorygowane w trakcie trwania czynności kontrolnych NIK.

Zaplecze infrastrukturalne i jego wyposażenie zapewniało prawidłowe warunki i dostępność udzielanej pomocy, z wyjątkiem Ośrodka w Luboniu gdzie nie było toalety przystosowanej dla osób z niepełnosprawnością ruchową.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Realizacja przez ośrodki pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży

Opis stanu faktycznego

1.1 W wyniku ogłoszonych w 2020 r. i 2021 r. przez WOW NFZ konkursów ofert na prowadzenie Ośrodków Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży – I poziom referencyjny, Magdalena Hauser-Michalska zawarła cztery umowy. Na ich podstawie rozpoczęły działalność od:

- 1 kwietnia 2020 r. Ośrodek w Kościanie¹²;
- 1 kwietnia 2020 r. Ośrodek w Poznaniu¹³;
- 22 marca 2021 r. Ośrodek w Lesznie¹⁴;
- 22 marca 2021 r. Ośrodek w Luboniu¹⁵.

Umowy dotyczyły udzielania świadczeń opieki zdrowotnej przez te Ośrodki do 30 września 2023 r., w związku z czym Dyrektor ds. organizacyjnych w MEDICOR wyjaśniła, że *rozważą zgłoszenie się do nowych konkursów. Wskazała, że na podjętą decyzję będzie miało wpływ m.in. postanowienie WOW NFZ dot. wypłacenia nadwykonań w roku 2022.* Kwestia nadwykonań została szerzej opisana w punkcie piątym niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W umowach o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej nie wskazywano obszaru działania Ośrodków, a pacjenci – zgodnie z założeniami reformy psychiatrii dzieci i młodzieży – mogli korzystać z oferty tych Ośrodków bez skierowania lekarskiego. W ogłoszeniach o postępowaniu w sprawie zawarcia umowy w trybie konkursu ofert, WOW NFZ wskazywał grupy powiatów, których dany kontrakt dotyczył. I tak dla Ośrodków w:

- Kościanie był to obszar powiatu: grodziskiego, kościańskiego oraz śremskiego¹⁶;
- Poznaniu był to obszar miasta Poznania¹⁷;
- Luboniu był to obszar obejmujący łącznie 30 miast, gmin miejsko-wiejskich, obszarów wiejskich w gminie miejsko-wiejskiej¹⁸;
- Lesznie był to obszar powiatu: leszczyńskiego, miasta Leszno oraz powiatu wolsztyńskiego¹⁹.

¹² Umowa nr 150007590/04/1/0160/0/20/23 z 9 kwietnia 2020 r.

¹³ Umowa nr 150007590/04/1/0160/0/20/23 z 9 kwietnia 2020 r.

¹⁴ Umowa nr 150007590/04/1/0169/0/21/23 z 26 marca 2021 r.

¹⁵ Umowa nr 150007590/04/1/0169/0/21/23 z 26 marca 2021 r.

¹⁶ Dotyczy postępowania o nr 15-20-000064/PSY/04/1/04.9901.400.03/01.

¹⁷ Dotyczy postępowania o nr 15-20-00058/PSY/04/1/04.9901.400.03/01.

¹⁸ Dotyczy postępowania o nr 15-21-000021/PSY/04.9901.400.03/01. Dotyczy obszaru gmin: 1) 3021033 Buk, 2) 3021034 Buk, 3) 3021035 Buk, 4) 3021042 Czerwonak, 5) 3021052 Dopiewo, 6) 3021062 Kleszczewo, 7) 3021072 Komomiki, 8) 3021083 Kostrzyn, 9) 3021084 Kostrzyn, 10) 3021085 Kostrzyn, 11) 3021093 Kórnik, 12) 3021094 Kórnik, 13) 3021095 Kórnik, 14) 3021011 Luboń, 15) 3021103 Mosina, 16) 3021104 Mosina, 17) 3021105 Mosina, 18) 3021113 Murowana Goślina, 19) 3021114 Murowana Goślina, 20) 3021115 Murowana Goślina, 21) 3021123 Pobiedziska, 22) 3021124 Pobiedziska, 23) 3021125 Pobiedziska, 24) 3021021 Puszczykowo, 25) 3021132 Rokietnica, 26) 3021143 Stęszew, 27) 3021144 Stęszew, 28) 3021145 Stęszew, 29) 3021152 Suchy Las, 30) 3021172 Tamowo Podgórze.

¹⁹ Dotyczy postępowania o nr 15-21-000018/PSY/04.9901.400.03/01.

WOW NFZ opublikował w lutym 2023 r. na stronie internetowej nowe ogłoszenia o postępowaniu w sprawie zawarcia umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w trybie konkursu ofert m.in. dla powiatów: grodzkiego, śremskiego oraz wolsztyńskiego.

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *rozważano złożenie ofert, jednakże brak płatności po stronie WOW NFZ za nadwykonania w roku 2022 jak i brak wyjaśnień w tej kwestii, spowodowały podjęcie decyzji o niezłożeniu oferty.*

(akta kontroli str. 4-193, 1872-1875)

Analiza zarejestrowanych w latach 2020 – 2023 (do 31 marca) w Ośrodku w Kościanie pacjentów według kryterium miejsca ich zamieszkania wykazała, że spośród łącznie odpowiednio 373, 970, 930 oraz 408 pacjentów²⁰:

- tylko odpowiednio 0,54% (dwie osoby), 2,06% (20 osób), 2,26% (21 osób) oraz 2,70% (11 osób) stanowili pacjenci zamieszkujący cztery największe miasta powiatu śremskiego, tj. Brodnica, Dolsk, Książ Wielkopolski oraz Śrem;
- odpowiednio 32,98% (123 osoby), 35,36% (343 osoby), 28,49% (265 osób) oraz 29,66% (121 osób) stanowili pacjenci zamieszkujący Kościan;
- pozostali pacjenci zamieszkiwali głównie: Bonikowo, Czempień, Grodzisk Wielkopolski, Kiełczewo, Mosinę, Śmigiel, Widziszewo.

Analiza zarejestrowanych w latach 2021 – 2023 (do 31 marca) w Ośrodku w Lesznie pacjentów według kryterium miejsca ich zamieszkania wykazała, że spośród łącznie odpowiednio 870, 1103, oraz 551 pacjentów²¹:

- tylko odpowiednio 0,34% (trzy osoby), 0,18% (dwie osoby) oraz 0,18% (jedna osoba) stanowili pacjenci zamieszkujący trzy największe miasta powiatu wolsztyńskiego, tj. Przemęt, Siedlec oraz Wolsztyn;
- odpowiednio 44,71% (389 osób), 49,59% (547 osoby) oraz 46,28% (255 osoby) stanowili pacjenci zamieszkujący Leszno;
- pozostali pacjenci zamieszkiwali głównie: Boguszyn, Gostyń, Kąkolewo, Lipno, Osieczną, Rydzynę, Włoszakowice, Wilkowice.

Analiza zarejestrowanych w latach 2020 – 2023 (do 31 marca) w Ośrodku w Poznaniu pacjentów według kryterium miejsca ich zamieszkania wykazała, że spośród łącznie odpowiednio 297, 823, 678 oraz 379 pacjentów²²:

- odpowiednio 59,60% (177 osób), 68,77% (566 osób), 68,14% (678 osób) oraz 68,07% (258 osób) stanowili pacjenci zamieszkujący Poznań,
- pozostali pacjenci zamieszkiwali głównie: Luboń, Plewiska, Swarzędz, Tarnowo Podgórne.

Analiza zarejestrowanych w latach 2021 – 2023 (do 31 marca) w Ośrodku w Luboniu pacjentów według kryterium miejsca ich zamieszkania wykazała, że spośród łącznie odpowiednio 998, 1213, oraz 497 pacjentów²³:

- odpowiednio 69,14% (690 osób), 66,28% (804 osoby) oraz 73,44% (365 osoby) stanowili pacjenci zamieszkujący: Luboń, Poznań, Mosinę oraz Komorniki.

(akta kontroli str. 194-390)

Ze świadczeń udzielanych przez Ośrodki w Kościanie oraz w Lesznie korzystali zatem głównie mieszkańcy tych powiatów, a w szczególności gminy, na terenie której dany

²⁰ Ujęto także opiekunów.

²¹ Ujęto także opiekunów.

²² Ujęto także opiekunów.

²³ Ujęto także opiekunów.

ośrodek miał siedzibę. Mieszkańcy pozostałych powiatów z tzw. obszarów kontraktowania WOW NFZ korzystali z tych świadczeń w ograniczonym zakresie.

Powodem tego stanu rzeczy może być – zdaniem NIK - zbyt duża odległość do Ośrodków od miejsca zamieszkania pacjentów, ale również w stosunku do niektórych powiatów (śremskiego i wolsztyńskiego) – brak kampanii informacyjnej o ich działalności (co zostało wskazane w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

W latach 2020 – 2023 (do 31 marca) zrealizowano łącznie następującą liczbę świadczeń z wykorzystaniem narzędzi teleinformatycznych:

- a) 1257 w Ośrodku w Kościanie (co stanowiło 10,85% wszystkich udzielonych świadczeń), z czego 589²⁴ w 2020 r. (40,31%), 463²⁵ w 2021 r. (9,76%), 192²⁶ w 2022 r. (4,56%) oraz 13²⁷ do 31 marca 2023 r. (1,12%);
- b) 1863 w Ośrodku w Poznaniu (co stanowiło 15,21% wszystkich udzielonych świadczeń), z czego 472²⁸ w 2020 r. (36,82%), 801²⁹ w 2021 r. (15,43%), z czego 485 w 2022 r.³⁰ (10,34%) oraz 105³¹ do 31 marca 2023 r. (9,70%),
- c) 504 w Ośrodku w Luboniu (co stanowiło 4,92% udzielonych świadczeń), z czego 134³² w 2021 r. (3,55%), 302³³ w 2022 r. (5,76%) oraz 68³⁴ do 31 marca 2023 r. (5,55%),
- d) 361 w Ośrodku w Lesznie (co stanowiło 3,44% wszystkich udzielonych świadczeń), z czego 80³⁵ w 2021 r. (2,03%), 210³⁶ w 2022 r. (3,88%) oraz 71³⁷ do 31 marca 2023 r. (6,16%).

(akta kontroli str. 391-400)

Łączna liczba godzin dostępności Ośrodków w tygodniu, w zależności od okresu ich działania, wahała się od 49³⁸ do 70³⁹ godzin. Zgodnie z harmonogramami do umów zawartych z WOW NFZ, w każdym z czterech Ośrodków świadczenia były udzielane od poniedziałku do piątku⁴⁰, a ramy czasowe udzielanych świadczeń wyznaczały godziny: 8:00 - 20:00⁴¹.

(akta kontroli str. 401-523, 1549-1595)

Na początku działalności Ośrodków w każdym z nich wyznaczono koordynatora⁴², którego zadaniem było rozpropagowanie działalności Ośrodka. Do ich zadań należało m.in. przeprowadzanie konsyliów dotyczących leczenia z innymi świadczeniodawcami (pod warunkiem zgody pacjenta); nawiązywanie współpracy (zawieranie porozumień) np. z instytucjami oświaty; przygotowywanie oferty Ośrodka dla innych instytucji; weryfikowanie prawidłowo wykonywanych świadczeń; współpraca z instytucjami z którymi zawarto porozumienia oraz pozostałym

²⁴ Tj.: 96 porad psychologicznych i 493 sesje psychoterapii.

²⁵ Tj.: 317 porad psychologicznych i 146 sesje psychoterapii.

²⁶ Tj.: 117 porad psychologicznych i 75 sesji psychoterapii.

²⁷ Tj.: 9 porad psychologicznych i 4 sesje psychoterapii.

²⁸ Tj.: 306 porad psychologicznych i 166 sesji psychoterapii.

²⁹ Tj.: 439 porad psychologicznych i 362 sesje psychoterapii.

³⁰ Tj.: 257 porad psychologicznych i 228 sesje psychoterapii.

³¹ Tj.: 41 porad psychologicznych oraz 64 sesje psychoterapii.

³² Tj.: 17 porad psychologicznych i 117 sesji psychoterapii.

³³ Tj.: 40 porad psychologicznych i 262 sesje psychoterapii.

³⁴ Tj.: pięć porad psychologicznych i 63 sesje psychoterapii.

³⁵ Tj.: 30 porad psychologicznych i 50 sesji psychoterapii.

³⁶ Tj.: 110 porad psychologicznych i 100 sesji psychoterapii.

³⁷ Tj.: 51 porad psychologicznych i 20 sesji psychoterapii.

³⁸ Dotyczy działania Ośrodka w Poznaniu w okresie od 25 maja do 20 września 2020 r.

³⁹ Dotyczy działania Ośrodka w Lesznie w okresach: od 15 kwietnia do 8 maja 2022 r., od 1 października do 31 grudnia 2022 r. oraz od 1 stycznia do 30 września 2023 r.

⁴⁰ Dodatkowo, w zależności od okresu i obowiązującego harmonogramu, Ośrodki były również czynne w soboty.

⁴¹ Godziny otwarcia poszczególnych Ośrodków były różne w zależności od obowiązującego w danym okresie harmonogramu.

⁴² Rolę tą powierzono dwóm zatrudnionym terapeutom środowiskowym.

personalem w ramach Ośrodka; przygotowywanie miesięcznych sprawozdań z realizacji powierzonych im zadań. Natomiast główny nadzór nad funkcjonowaniem Ośrodków został powierzony Dyrektorowi ds. organizacyjnych oraz jego Zastępcy.

(akta kontroli str. 524-555)

1.2 Gabinety lekarskie podejmowały działania w celu informowania lokalnej społeczności o powstaniu i działaniu Ośrodków, m.in.:

- na profilu społecznościowym na platformie Facebook⁴³ oraz stronach internetowych MEDICORu⁴⁴ umieszczono informacje dotyczące Ośrodków;
- kontaktowano się mailowo z lokalnymi szkołami, przedszkolami, którym przekazywano ulotki oraz informacje do udostępnienia w e-dziennikach oraz na stronach internetowych szkół;
- kontaktowano się z ośrodkami pomocy społecznej oraz punktami wsparcia rodzin;
- udzielono wywiadu dla stacji telewizyjnej⁴⁵ oraz radiowej⁴⁶.

Kampanie informacyjne dotyczące funkcjonowania Ośrodków były skierowane głównie do instytucji położonych w miastach będących siedzibą Ośrodka – nie objęły całego terenu działania Ośrodków (tzw. obszaru kontraktowania). W kampaniach informacyjnych pominięto np. podmioty funkcjonujące na terenach powiatów: śremskiego oraz wolsztyńskiego.

W przykładowym mailu z 9 listopada 2020 r. skierowanym przez koordynatora Ośrodka do 27 szkół z terenu Poznania, zwrócono się z prośbą o zamieszczenie na e-dzienniku informacji o dostępie do bezpłatnej pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży, a także ich rodzin w ramach NFZ (bez skierowania). Koordynator w e-mailu dodał, że z mojej obserwacji wynika, że o ile szkoły wiedzą o naszej działalności i kierują rodziców do naszego ośrodka, to rodzice, którzy nie zawsze zgłaszają problem dziecka do psychologa szkolnego, nie wiedzą o możliwości szybkiej i bezpłatnej pomocy. W celu zwiększenia świadomości rodziców na temat powyższej formy pomocy psychologicznej zwracam się do Państwa z uprzejmą prośbą o zamieszczenie na e-dziennikach uczniów naszej ulotki.

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że kampanie informacyjne prowadzone były również w pozostałych powiatach, zgodnie z obszarem, na którym prowadzone było postępowanie konkursowe. Gabinety Lekarskie nie posiadają potwierdzeń wysłanych maili do placówek z pozostałych powiatów (śremskiego i wolsztyńskiego).

(akta kontroli str. 556-625, 1864-1867, 1872-1875)

2. Stan zatrudnienia specjalistów w Ośrodku w Kościanie przedstawiał się następująco:

- na koniec 2020 r. (4,87 etatu):
 - czterech psychologów (1,69 etatu),
 - trzech terapeutów środowiskowych (1 etat),
 - sześciu psychoterapeutów (2,18 etatu);
- na koniec 2021 r. (4,91 etatu):
 - dwóch psychologów (1,13 etatu),
 - dwóch terapeutów środowiskowych (1,79 etatu),

⁴³ Gabinety Lekarskie Medicor Poznań | Poznań | Facebook; Gabinety Lekarskie Medicor Leszno | Leszno | Facebook

⁴⁴ Opieka psychologa, psychoterapeuty dla dzieci i młodzieży w Lesznie (medicor-koscian.pl); Opieka psychologa, psychoterapeuty dla dzieci i młodzieży w Kościanie (medicor-koscian.pl); Opieka psychologa, psychoterapeuty dla dzieci i młodzieży w Luboniu - Medicor Gabinety Lekarskie (medicor-poznan.pl); Opieka psychologa, psychoterapeuty dla dzieci i młodzieży w Poznaniu - Medicor Gabinety Lekarskie (medicor-poznan.pl)

⁴⁵ Pomoc psychologiczna dla leszczyńskiej młodzieży (tvp.pl).

⁴⁶ Leszno: jeszcze w marcu rozpocznie działalność Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży - Radio Poznań (radiopoznan.fm).

- pięciu psychoterapeutów (1,99 etatu);
- na koniec 2022 r. (6,02 etatu):
 - jeden psycholog (1,03 etatu),
 - trzech terapeutów środowiskowych (2,99 etatu),
 - sześciu psychoterapeutów (2 etaty);
- na koniec I kwartału 2023 r. (6,08 etatu):
 - jeden psycholog (1,03 etatu),
 - trzech terapeutów środowiskowych (2,99 etatu),
 - sześciu psychoterapeutów (2,06 etatu).

Stan zatrudnienia specjalistów w Ośrodku w Poznaniu przedstawiał się następująco:

- na koniec 2020 r. (4,83 etatu):
 - ośmiu psychologów (1,8 etatu),
 - jeden terapeuta środowiskowy (1 etat),
 - siedmiu psychoterapeutów (2,03 etatu);
- na koniec 2021 r. (5,43 etatu):
 - czterech psychologów (1,84 etatu),
 - jeden terapeuta środowiskowy (1 etat),
 - ośmiu psychoterapeutów (2,59 etatu);
- na koniec 2022 r. (6,12 etatu):
 - siedmiu psychologów (2,21 etatu),
 - dwóch terapeutów środowiskowych (1,65 etatu),
 - sześciu psychoterapeutów (2,26 etatu);
- na koniec I kwartału 2023 r. (5,75 etatu):
 - pięciu psychologów (2,3 etatu),
 - dwóch terapeutów środowiskowych (1,25 etatu),
 - sześciu psychoterapeutów (2,2 etatu).

Stan zatrudnienia specjalistów w Ośrodku w Luboniu przedstawiał się następująco:

- na koniec 2021 r. (6,05 etatu):
 - trzech psychologów (1,06 etatu),
 - pięciu terapeutów środowiskowych (2,67 etatu),
 - pięciu psychoterapeutów (2,32 etatu);
- na koniec 2022 r. (6,78 etatu):
 - czterech psychologów (2,21 etatu),
 - czterech terapeutów środowiskowych (2,02 etatu),
 - czterech psychoterapeutów (2,55 etatu);
- na koniec I kwartału 2023 r. (6,43 etatu):
 - czterech psychologów (2,21 etatu),
 - czterech terapeutów środowiskowych (2,04 etatu),
 - trzech psychoterapeutów (2,18 etatu).

Stan zatrudnienia specjalistów w Ośrodku w Lesznie przedstawiał się następująco:

- na koniec 2021 r. (7,34 etatu):

- czterech psychologów (3,07 etatu),
- trzech terapeutów środowiskowych (2,06 etatu),
- sześciu psychoterapeutów (2,21 etatu);
- na koniec 2022 r. (7,08 etatu):
 - sześciu psychologów (2,69 etatu),
 - trzech terapeutów środowiskowych (2,38 etatu),
 - pięciu psychoterapeutów (2,01 etatu);
- na koniec I kwartału 2023 r. (7,31 etatu):
 - sześciu psychologów (2,92 etatu),
 - trzech terapeutów środowiskowych (2,38 etatu),
 - pięciu psychoterapeutów (2,01 etatu).

(akta kontroli str. 626-640)

Dyrektor ds. organizacyjnych w MEDICOR wyjaśniła, że *obecny stan zatrudnienia nie jest wystarczający w stosunku do potrzeb świadczeniobiorców. Ograniczenia wynikają z niskiej wyceny świadczeń, co przekłada się na propozycje finansowe dla specjalistów, których liczba na rynku pracy nie jest wystarczająca. Świadczenia powinny być wyceniane na takim samym poziomie jak w II poziomie referencyjnym.* Wskazała także, że *Gabinety Lekarskie byłyby gotowe zatrudnić większą ilość specjalistów, jednakże do dnia rozpoczęcia kontroli NIK, nie zostały zapłacone nadwykonania za rok 2022, jednocześnie nie otrzymano pisma z NFZ z decyzją czy nadwykonania zostaną zapłacone.* Dodała również, iż *bezpłatna specjalizacja dotycząca psychoterapii dzieci i młodzieży nie przyczyniła się do większej dostępności odpowiednich specjalistów.*

(akta kontroli str. 1864-1867)

W Ośrodkach występowała duża fluktuacja kadr oraz ograniczanie godzin przyjęć przez specjalistów. Na przykład od grudnia 2022 r. do czerwca 2023 r. łącznie 11 specjalistów⁴⁷ zgłosiło do MEDICORu informację o:

- zakończeniu zatrudnienia (dot. trzech psychoterapeutów, dwóch psychologów, jeden terapeuta środowiskowy);
- bądź ograniczeniu godzin przyjęć (jeden psychoterapeuta, trzech psychologów, jeden terapeuta środowiskowy).

Zgodnie z wyjaśnieniami Zastępcy Dyrektora ds. organizacyjnych jako przyczyny ww. sytuacji, pracownicy wskazywali m.in. na kwestie: finansowe; osobiste/rodzinne; podjęcia współpracy u innego świadczeniodawcy.

(akta kontroli str. 899a-b)

Weryfikacja posiadanych kwalifikacji aktualnie zatrudnionych w Ośrodkach 16 psychologów⁴⁸, 20 psychoterapeutów⁴⁹, 11 terapeutów środowiskowych⁵⁰ wykazała, że spełniali oni wymagania określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej. W aktach osobowych pracowników znajdowały się dokumenty potwierdzające: wykształcenie, uzyskane certyfikaty i uprawnienia, odbyte szkolenia, a także zdobyte doświadczenie

⁴⁷ W tym: dwóch psychologów i dwóch psychoterapeutów z Ośrodka w Poznaniu; dwóch psychoterapeutów z Ośrodka w Kościanie; dwóch psychologów oraz jeden psychoterapeuta/terapeuta środowiskowy z Ośrodka w Luboniu; jeden psycholog oraz jeden terapeuta środowiskowy z Ośrodka w Lesznie.

⁴⁸ Jednego w Kościanie, pięciu w Poznaniu, czterech w Luboniu oraz sześciu w Lesznie.

⁴⁹ Sześciu w Kościanie, sześciu w Poznaniu, trzech w Luboniu oraz pięciu w Lesznie.

⁵⁰ Trzech w Kościanie, dwóch w Poznaniu, czterech w Luboniu oraz trzech w Lesznie.

zawodowe. W przypadku wyrażenia zgody przez pracownika, ww. informacje zamieszczane były na stronach internetowych MEDICOR-u⁵¹.

(akta kontroli str. 641-899)

Z zatrudnionych 20 psychoterapeutów na koniec III kwartału 2023 r. w Ośrodkach w Kościanie, Poznaniu, Luboniu oraz Lesznie (odpowiednio: sześciu, sześciu, trzech oraz pięciu) tylko trzech posiadało certyfikat psychoterapeuty⁵².

(akta kontroli str. 1872-1875)

W toku analizy dokumentacji dotyczącej kwalifikacji psychoterapeutów stwierdzono, że 17 psychoterapeutów posiadało status osoby ubiegającej się o certyfikat psychoterapeuty. Z uzyskanych w toku kontroli wyjaśnień od psychoterapeutów wynika, że:

- siedmiu psychoterapeutów ukończyło kolejne dwa lata studiów w późniejszym okresie,
- sześciu było w trakcie studiów⁵³,
- a pozostałych czterech nie kontynuowało nauki po ukończeniu drugiego roku studiów⁵⁴.

Osoby, które zakończyły kształcenie po dwóch latach wyjaśniały, że brak kontynuacji kształcenia wynikał m.in. z: uczestnictwa w innym szkoleniu („Psychoterapia poznawczo – behawioralna dzieci i młodzieży”) i przekonaniu, że *wiedza i umiejętności pomocowe skierowane do dzieci i młodzieży będą dla mnie bardziej przydatne na tym etapie zawodowym; sytuacji rodzinnej; chęci poszerzenia wiedzy z zakresu pracy z pacjentem dziecięcym i młodzieżowym; kolidowania pozostałych form szkolenia ze zobowiązaniami zawodowymi wynikającymi z łączenia pracy klinicznej z pracą naukowo – dydaktyczną.*

Według stanu na 28 kwietnia 2023 r. dwie z czterech osób, które zakończyły studia po dwóch latach, nadal pracują w Gabinetach Lekarskich, a dwie pozostałe zakończyły współpracę w tym zakresie w lipcu 2022 r. oraz w styczniu 2023 r.

Z kolei osoby, które ukończyły czteroletnie studia (w skrajnych przypadkach nawet w roku 2014) i na dzień 16 czerwca 2023 r. nadal nie posiadają certyfikatu psychoterapeuty, jako powód braku jego uzyskania wskazywały przede wszystkim na: niespełnienie jednego z kryteriów niezbędnych do jego uzyskania (np. przedłożenie pracy pisemnej opisującej proces psychoterapeutyczny trwający nie krócej niż trzy lata); sytuację rodzinną (np. urlop macierzyński, wychowawczy) czy też zawodową (zatrudnienie w innych podmiotach).

(akta kontroli str. 900-982)

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *zatrudnienie pracownika wymaga potwierdzenia jego kwalifikacji zawodowych oraz jeżeli jest wymagane, doświadczenia w pracy z dziećmi i młodzieżą, które każdorazowo jest przekazywane do NFZ w celu ich poprawności. W okresie objętym kontrolą wystąpiła jedna sytuacja zakwestionowania doświadczenia zawodowego psychologa.*

(akta kontroli str. 1905-1906)

⁵¹ W części uaktualnione w trakcie trwania kontroli NIK.

⁵² Jeden zatrudniony zarówno w Ośrodku w Kościanie (na 0,24 etatu) i w Poznaniu (na 0,11 etatu), jeden w Luboniu (na 0,18 etatu) oraz jeden w Lesznie (na 0,21 etatu).

⁵³ Ukończenie dwuletnich studiów w 2017 r. (jedna osoba) i 2020 r. (trzy osoby).

⁵⁴ Zaświadczenia o ukończeniu pierwszego stopnia czteroletnich dwustopniowych studiów podyplomowych z: 21 listopada 2015 r., 12 czerwca 2016 r., 19 czerwca 2018 r. oraz 10 lipca 2018 r.

3.1 We wszystkich czterech Ośrodkach prowadzone były w systemie elektronicznym, odrębne rejestry pacjentów oczekujących na przyjęcie⁵⁵.

Według danych z powyższego systemu, na koniec lat 2020-2022 oraz na koniec I kwartału 2023 r. liczba oczekujących na przyjęcie do Ośrodka pacjentów w stanie stabilnym przedstawiała się następująco:

- a) w Kościanie na koniec 2020 r., 2021 r., 2022 r. i I kwartału 2023 r. było odpowiednio: 15, 20, 22 i 30 oczekujących pacjentów. Rzeczywisty czas oczekiwania pacjenta na wizytę dla ww. okresów wyniósł: 19, 13, 30 oraz 25 dni;
- b) w Poznaniu na koniec 2020 r., 2021 r., 2022 r. i I kwartału 2023 r. było odpowiednio: 21, 10, 8 i 119 oczekujących pacjentów. Rzeczywisty czas oczekiwania pacjenta na wizytę dla ww. okresu wyniósł: 13, 21, 10 oraz 21 dni;
- c) w Luboniu na koniec 2021 r., 2022 r. i I kwartału 2023 r. było odpowiednio: 45, 47 i 30 oczekujących pacjentów. Rzeczywisty czas oczekiwania pacjenta na wizytę dla ww. okresu wyniósł: 17, 38 oraz 44 dni;
- d) w Lesznie na koniec 2021 r., 2022 r. i I kwartału 2023 r. było odpowiednio: 50, 45 i 38 oczekujących pacjentów. Rzeczywisty czas oczekiwania pacjenta na wizytę dla ww. okresu wyniósł: 12, 22 oraz 21 dni.

(akta kontroli str. 983-1021)

Powyższe dane wskazują, że liczba pacjentów oczekujących na wizytę w Ośrodku wyniosła od ośmiu⁵⁶ do 119⁵⁷. Z kolei czas oczekiwania od 10 dni⁵⁸ do 44 dni⁵⁹.

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *Gabinety Lekarskie nie są w stanie wskazać przyczyny wzrostu liczby osób oczekujących na przyjęcie w Ośrodku w Poznaniu. Najprawdopodobniej przyczyną był wzrost zapotrzebowania na pomoc psychologiczno – psychoterapeutyczną.*

W Procedurze zasad diagnostyki i leczenia w ramach Ośrodka środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny w § 6 pkt 3 wskazano, że pierwszym etapem leczenia jest przeprowadzenie procesu diagnostycznego, a § 6 pkt 3, że zaleca się, aby pierwszorazowa porada psychologiczna diagnostyczna odbyła się w ciągu 7 dni roboczych od dnia zgłoszenia dziecka/adolescenta lub w pierwszym dostępnym terminie.

(akta kontroli str. 1542-1547, 1905-1906)

Według powyższego systemu, na koniec lat 2020-2022 oraz na koniec I kwartału 2023 r. liczba oczekujących na przyjęcie do Ośrodka pacjentów w stanie pilnym wystąpiła na koniec grudnia 2022 r. w Ośrodkach w Lesznie oraz w Luboniu (po jednym pacjencie) oraz na koniec marca 2023 r. w Ośrodku w Poznaniu (dwóch pacjentów).

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *nie są w stanie określić okoliczności przyjęcia pacjenta w trybie pilnym. Tryb ten określony może być na podstawie przedstawionego skierowania lekarza. Dodała również, że pacjenci określani „przypadkiem pilnym” mają proponowane pierwsze spotkanie z terapeutą środowiskowym, jednakże znaczna część pacjentów zgłasza chęć uczestniczenia w spotkaniach z konkretnym specjalistą, odmawiając jednocześnie kontaktu z terapeutą środowiskowym. Niejednokrotnie jest to personel, z którym pacjenci kontaktowali się już wcześniej lub też personel polecony przez osoby trzecie, co wzmacnia determinację w zakresie woli korzystania z usługi świadczonej przez*

⁵⁵ W okresie od kwietnia do sierpnia 2020 r. WOW NFZ zawiesił obowiązek przesyłania informacji o listach oczekujących/harmonogramach przyjęć i pierwszym wolnym terminie udzielania świadczenia.

⁵⁶ Dot. Ośrodka w Poznaniu na koniec 2022 r.

⁵⁷ Dot. Ośrodka w Poznaniu na koniec III kwartału 2023 r.

⁵⁸ Dot. Ośrodka w Poznaniu na koniec 2022 r.

⁵⁹ Dot. Ośrodka w Luboniu na koniec I kwartału 2023 r.

danego specjalistę. W takich przypadkach pacjenci odmawiają wręcz zapisów do pozostałego personelu i podtrzymują swoje stanowisko, co rzecz jasna wpływa na faktyczne i formalne wydłużenia okresu oczekiwania na udzielenie świadczenia.

(akta kontroli str. 983-1021, 1872-1875)

Dyrektor ds. organizacyjnych wyjaśniła, że w okresie objętym kontrolą nie występowały odmowy przyjęcia pacjenta do Ośrodka.

Wystąpiły natomiast liczne rezygnacje z wizyt. I tak w latach 2020 – 2023 (do 31 marca) liczba rezygnacji z wizyt wyniosła odpowiednio dla Ośrodka w:

- Kościanie: 207, 698, 652 oraz 129 osób;
- Poznaniu: 104, 563, 416 oraz 97 osób;
- Lesznie: 565, 1056 oraz 199
- Luboniu: 632, 1247 oraz 284.

(akta kontroli str. 1022-1511, 1864-1867)

3.2 Struktura pacjentów ze względu na płeć oraz wiek kształtowała się następująco:

- w Ośrodku w Kościanie
 - w 2020 r. przyjęto 373⁶⁰ pacjentów. Wśród pacjentów przyjętych w Ośrodku w 2020 r. było 135 pacjentów leczonych wcześniej w Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży funkcjonującej w ramach MEDICOR.
 - w 2021 r. przyjęto 972⁶¹ pacjentów (w tym po raz pierwszy 450, tj. 46,30%);
 - w 2022 r. przyjęto 934⁶² pacjentów (w tym po raz pierwszy 433, tj. 46,36%);
 - w 2023 r. (do 31 marca) przyjęto 407⁶³ pacjentów (w tym po raz pierwszy 99, tj. 24,32%);
- w Ośrodku w Poznaniu
 - w 2020 r. przyjęto 297⁶⁴ pacjentów. Wśród pacjentów przyjętych w Ośrodku w 2020 r. było 49 pacjentów leczonych wcześniej w Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży funkcjonującej w ramach MEDICOR.
 - w 2021 r. przyjęto 824⁶⁵ pacjentów (w tym po raz pierwszy 662, tj. 80,34%);

⁶⁰ Z czego 218 (58,45%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 16 chłopców i 7 dziewczynek; od 6 do 9 lat 43 chłopców i 33 dziewczynki; od 10 do 12 lat 46 chłopców i 35 dziewczynek; od 13 do 15 lat 28 chłopców i 53 dziewczynki; od 16 do 18 lat 16 chłopców i 48 dziewczynek; od 19 roku życia 42 kobiety i 6 mężczyzn.

⁶¹ Z czego 646 (66,46%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 13 chłopców i 9 dziewczynek; od 6 do 9 lat 87 chłopców i 38 dziewczynek; od 10 do 12 lat 69 chłopców i 55 dziewczynek; od 13 do 15 lat 52 chłopców i 103 dziewczynki; od 16 do 18 lat 34 chłopców i 77 dziewczynek; od 19 roku życia 359 kobiet i 76 mężczyzn.

⁶² Z czego 603 (64,56%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 16 chłopców i 19 dziewczynek; od 6 do 9 lat 116 chłopców i 66 dziewczynek; od 10 do 12 lat 73 chłopców i 49 dziewczynek; od 13 do 15 lat 59 chłopców i 86 dziewczynek; od 16 do 18 lat 26 chłopców i 99 dziewczynek; od 19 roku życia 268 kobiet i 57 mężczyzn.

⁶³ Z czego 265 (65,11%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 11 chłopców i 9 dziewczynek; od 6 do 9 lat 36 chłopców i 17 dziewczynek; od 10 do 12 lat 37 chłopców i 28 dziewczynek; od 13 do 15 lat 32 chłopców i 51 dziewczynek; od 16 do 18 lat 10 chłopców i 56 dziewczynek; od 19 roku życia 103 kobiety i 18 mężczyzn.

⁶⁴ Z czego 168 (56,56%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 21 chłopców i 10 dziewczynek; od 6 do 9 lat 37 chłopców i 19 dziewczynek; od 10 do 12 lat 26 chłopców i 25 dziewczynek; od 13 do 15 lat 18 chłopców i 50 dziewczynek; od 16 do 18 lat 18 chłopców i 42 dziewczynki; od 19 roku życia 23 kobiety i 8 mężczyzn.

⁶⁵ Z czego 541 (65,65%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 24 chłopców i 14 dziewczynek; od 6 do 9 lat 54 chłopców i 22 dziewczynki; od 10 do 12 lat 38 chłopców i 25 dziewczynek; od 13 do 15 lat 38 chłopców i 75 dziewczynek; od 16 do 18 lat 37 chłopców i 91 dziewczynek; od 19 roku życia 317 kobiet i 89 mężczyzn.

- w 2022 r. przyjęto 697⁶⁶ pacjentów (w tym po raz pierwszy 413, tj. 59,42%);
- w 2023 r. (do 31 marca) przyjęto 379⁶⁷ pacjentów (w tym po raz pierwszy 161, tj. 42,48%);
- w Ośrodku w Lesznie
 - w 2021 r. przyjęto 870⁶⁸ pacjentów (wszyscy pacjenci byli przyjęci po raz pierwszy);
 - w 2022 r. przyjęto 1103⁶⁹ pacjentów (w tym po raz pierwszy 362, tj. 32,82%);
 - w 2023 r. (do 31 marca) przyjęto 551⁷⁰ pacjentów (w tym po raz pierwszy 92, tj. 16,70%);
- w Ośrodku w Luboniu
 - w 2021 r. przyjęto 997⁷¹ pacjentów (wszyscy pacjenci byli przyjęci po raz pierwszy);
 - w 2022 r. przyjęto 1213⁷² pacjentów (w tym po raz pierwszy 801, tj. 66,03%);
 - w 2023 r. (do 31 marca) przyjęto 497⁷³ pacjentów (w tym po raz pierwszy 145, tj. 29,17%).

Analiza powyższych danych pod kątem płci wskazuje m.in., że w każdym z badanych lat, wśród dzieci w przedziale wiekowym 0-5 lat oraz 6-9 lat, do Ośrodków zgłaszało się więcej chłopców niż dziewczynek. W przedziale wiekowym 10-12 lat do Ośrodków zgłaszała się porównywalna liczba chłopców i dziewczynek. Natomiast w grupie pacjentów powyżej 13 roku życia widać wyraźny wzrost przyjęć dziewczynek i kobiet. Z kolei analiza pod kątem pacjentów przyjętych po raz pierwszy wskazuje, że największy ich udział⁷⁴ wystąpił w Ośrodku w Poznaniu w 2021 r. (80,34%) i w 2022 r. (59,42%) oraz w Ośrodku w Luboniu w 2022 r. (66,03%). W pozostałych Ośrodkach udział ten mieścił się w przedziale od 16,70% (Ośrodek w Lesznie w I kwartale 2023 r.) do 46,36% (Ośrodek w Kościanie w 2022 r.). Przykładowo dla 2022 r. łączny udział pacjentów pierwszorazowych wśród wszystkich pacjentów dla czterech Ośrodków wyniósł 50,90%.

(akta kontroli str. 1942-2177)

⁶⁶ Z czego 464 (66,76%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 10 chłopców i 2 dziewczynki; od 6 do 9 lat 39 chłopców i 23 dziewczynki; od 10 do 12 lat 33 chłopców i 29 dziewczynki; od 13 do 15 lat 36 chłopców i 98 dziewczynki; od 16 do 18 lat 41 chłopców i 101 dziewczynki; od 19 roku życia 215 kobiet i 70 mężczyzn.

⁶⁷ Z czego 257 (67,81%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 13 chłopców i 6 dziewczynek; od 6 do 9 lat 33 chłopców i 15 dziewczynek; od 10 do 12 lat 15 chłopców i 13 dziewczynek; od 13 do 15 lat 23 chłopców i 56 dziewczynek; od 16 do 18 lat 10 chłopców i 64 dziewczynki; od 19 roku życia 103 kobiety i 28 mężczyzn.

⁶⁸ Z czego 571 (65,13%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 48 chłopców i 23 dziewczynki; od 6 do 9 lat 73 chłopców i 48 dziewczynek; od 10 do 12 lat 56 chłopców i 48 dziewczynek; od 13 do 15 lat 58 chłopców i 82 dziewczynki; od 16 do 18 lat 28 chłopców i 54 dziewczynki; od 19 roku życia 295 kobiet i 57 mężczyzn.

⁶⁹ Z czego 675 (61,20%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 86 chłopców i 33 dziewczynki; od 6 do 9 lat 100 chłopców i 58 dziewczynek; od 10 do 12 lat 84 chłopców i 73 dziewczynki; od 13 do 15 lat 73 chłopców i 129 dziewczynek; od 16 do 18 lat 38 chłopców i 97 dziewczynek; od 19 roku życia 267 kobiet i 65 mężczyzn.

⁷⁰ Z czego 329 (59,71%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 22 chłopców i 20 dziewczynek; od 6 do 9 lat 55 chłopców i 33 dziewczynki; od 10 do 12 lat 46 chłopców i 26 dziewczynek; od 13 do 15 lat 40 chłopców i 61 dziewczynki; od 16 do 18 lat 27 chłopców i 61 dziewczynek; od 19 roku życia 129 kobiet i 31 mężczyzn.

⁷¹ Z czego 677 (67,91%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 42 chłopców i 27 dziewczynek; od 6 do 9 lat 59 chłopców i 53 dziewczynki; od 10 do 12 lat 59 chłopców i 67 dziewczynek; od 13 do 15 lat 45 chłopców i 97 dziewczynek; od 16 do 18 lat 31 chłopców i 63 dziewczynki; od 19 roku życia 369 kobiet i 85 mężczyzn.

⁷² Z czego 844 (69,58%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 22 chłopców i 18 dziewczynek; od 6 do 9 lat 54 chłopców i 50 dziewczynek; od 10 do 12 lat 69 chłopców i 46 dziewczynek; od 13 do 15 lat 62 chłopców i 124 dziewczynki; od 16 do 18 lat 54 chłopców i 96 dziewczynek; od 19 roku życia 517 kobiet i 101 mężczyzn.

⁷³ Z czego 341 (68,61%) stanowiły kobiety. Ponadto, w wieku: od 0 do 5 lat przyjęto 3 chłopców i 4 dziewczynki; od 6 do 9 lat 25 chłopców i 20 dziewczynek; od 10 do 12 lat 38 chłopców i 24 dziewczynki; od 13 do 15 lat 31 chłopców i 57 dziewczynek; od 16 do 18 lat 29 chłopców i 51 dziewczynek; od 18 roku życia 186 kobiet i 29 mężczyzn.

⁷⁴ Pominięto pierwszy rok działalności Ośrodków, kiedy to np. w Lesznie i w Luboniu wszyscy pacjenci byli pierwszorazowi.

3.3 W zakresie stawianych diagnoz, do WOW NFZ sprawozdawano przede wszystkim diagnozy o symbolu Z03 (obserwacja medyczna i ocena przypadków podejrzanych o chorobę lub stany podobne)⁷⁵. Kolejnymi schorzeniami, wg częstotliwości postawionych diagnoz w latach 2021 – 2023 (do 31 marca) były w Ośrodku w:

- Kościanie: zaburzenia adaptacyjne (499); zaburzenia emocjonalne rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie (294); zaburzenia depresyjne i lękowe mieszane (178); epizod depresyjny (136); zespół Aspergera (131); inne zaburzenia lękowe (131); inne mieszane zaburzenia zachowania i emocji (130); zaburzenia hiperkinetyczne (104); epizod depresji umiarkowany (92); zaburzenia zachowania (72); zaburzenia lękowe z napadami lęku (lęk paniczny) (51);
- Poznaniu: zaburzenia adaptacyjne (949); zaburzenia emocjonalne okresu dzieciństwa, nieokreślone (584); zaburzenia depresyjne i lękowe mieszane (339); inne zaburzenia zachowania (274); epizod depresji umiarkowany (262); epizod depresyjny (198); zaburzenia hiperkinetyczne (165); osobowość chwiejna emocjonalnie (162); reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne (152); zaburzenia zachowania z prawidłowym procesem socjalizacji (48);
- Lesznie: mieszane zaburzenia zachowania i emocji (213); zaburzenia adaptacyjne (144); epizod depresyjny (119); zaburzenia depresyjne nawracające (81); autyzm dziecięcy (74); mutyzm wybiórczy (66); neurastenia (60); zaburzenia emocjonalne rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie (58); zaburzenia nerwicowe, nieokreślone (58); inne zaburzenia nerwicowe (56);
- Luboniu: zaburzenia adaptacyjne (194); epizod depresji umiarkowany (184); mieszane zaburzenia zachowania i emocji (184); zaburzenia depresyjne i lękowe mieszane (146); inne zaburzenia lękowe (124); epizod depresyjny (122); zaburzenia hiperkinetyczne (98); zespół Aspergera (61); zaburzenia aktywności i uwagi (59); neurastenia (46); reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne (38); zaburzenia osobowości, nieokreślone (35).

(akta kontroli str. 1512-1541)

Zgodnie z wymogami określonymi w załączniku nr 8 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu psychiatrii, Gabinet Lekarski opracowały *Procedurę zasad diagnostyki i leczenia w ramach Ośrodka środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny*⁷⁶. W procedurze wskazano m.in. osiem celów diagnostyki i leczenia realizowanych w ramach Ośrodka⁷⁷, a także zadania i obowiązki psychologa, psychoterapeuty oraz terapeuty środowiskowego.

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *MEDICOR nie otrzymał z Ministerstwa Zdrowia i/lub NFZ wytycznych do opracowania procedur dot. zasad diagnostyki i leczenia oraz współpracy z innymi świadczeniodawcami i podmiotami.*

(akta kontroli str. 1542-1547, 1872-1875)

⁷⁵ W latach 2020 – 2023 (do 31 marca) tego rodzaju diagnoz łącznie postawiono w Ośrodku w: Kościanie 8363 (odpowiednio: 341, 4012, 3277, 733); Poznaniu 6720 (551, 3398, 2411, 360); Luboniu 8149 (3204, 4167, 778); Lesznie 9027 (3518, 4500, 1009).

⁷⁶ Zgodnie ze złożonymi wyjaśnieniami opracowana i zatwierdzona 1 września 2020 r. Dalej: *Procedura zasad diagnostyki i leczenia.*

⁷⁷ Tj.: 1) wdrażanie interwencji psychospołecznych (diagnostycznych i terapeutycznych) jako pierwszych, z wyboru, na wczesnym etapie pojawienia się problemu; 2) zapewnienie możliwości diagnozy i leczenia z uwzględnieniem środowiska dziecka/adolescenta; 3) tworzenie warunków dla wsparcia rozwoju, realizacji zadań rozwojowych, identyfikacji zasobów oraz umiejętności interpersonalnych dziecka/adolescenta; 4) zapewnienie dostępu do zindywidualizowanych oddziaływań, dopasowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka/adolescenta oraz jego otoczenia; 5) zapewnienie możliwości całościowej i wielostronnej opieki psychologicznej (diagnoza psychologiczna, pomoc psychologiczna) oraz terapii (psychoterapia, terapia środowiskowa); 6) wprowadzenie całościowego rozumienia zgłaszanego problemu (wieloaspektowa konceptualizacja), z ujęciem kontekstu rodzinnego, środowiskowego, społeczno-kulturowego, historycznego; 7) dostęp do spójnego i skoordynowanego procesu leczenia, opartego na planie diagnostyczno-terapeutycznym oraz biopsychospołecznej konceptualizacji problemu i funkcjonowania dziecka/adolescenta; 8) wzmocnianie naturalnych źródeł wsparcia (zasobów) w otoczeniu społecznym dziecka/adolescenta.

Przed rozpoczęciem leczenia przez Ośrodek, opiekun prawny⁷⁸, zobowiązani byli do wyrażenia zgody na: przetwarzanie danych osobowych, proponowany sposób leczenia i zabiegi, udzielanie świadczeń za pomocą środków teleinformatycznych, współpracę między MEDICOR a szkołą. W MEDICOR przyjęto praktykę, że jeden z opiekunów prawnych może oświadczyć, iż *drugi opiekun prawny również wyraża zgodę na proponowany sposób leczenia i zabieg*⁷⁹.

(akta kontroli str. 1548)

3.4 W każdym z czterech Ośrodków dostępnych było osiem rodzajów świadczeń, tj.:

1) porada psychologiczna diagnostyczna (w nawiasie podano liczbę pacjentów, których dotyczyło świadczenie oraz liczbę godzin świadczenia⁸⁰);

- w 2020 r.: 208 (156) świadczenia zrealizowane w Ośrodku w Kościanie, 210 (156) w Poznaniu;
- w 2021 r.: 446 (204) w Kościanie, 340 (181) w Poznaniu, 885 (402) w Lesznie, 592 (337) w Luboniu;
- w 2022 r.: 155 (114 i 106,3 h) w Kościanie, 322 (225 i 310,5 h) w Poznaniu, 839 (554 i 652 h) w Lesznie, 688 (448 i 599 h) w Luboniu;
- do końca III kwartału 2023 r.: 32 (29 i 35 h) w Kościanie, 131 (107 i 131,5 h) w Poznaniu, 173 (127 i 173 h) w Lesznie, 138 (83 i 138 h) w Luboniu;

2) porada psychologiczna;

- w 2020 r.: 201 (108) świadczenia zrealizowane w Ośrodku w Kościanie, 306 (87) w Poznaniu;
- w 2021 r.: 1859 (204) w Kościanie, 1097 (144) w Poznaniu, 1036 (201) w Lesznie, 268 (79) w Luboniu;
- w 2022 r.: 1309 (584 i 811,5 h) w Kościanie, 1327 (446 i 1009,5 h) w Poznaniu, 1951 (862 i 1493 h) w Lesznie, 753 (364 i 591,5 h) w Luboniu;
- do końca III kwartału 2023 r.: 331 (140 i 284 h) w Kościanie, 231 (87 i 253,5 h) w Poznaniu, 419 (202 i 209,5 h) w Lesznie, 263 (93 i 263 h) w Luboniu;

3) sesja psychoterapii indywidualnej;

- w 2020 r.: 877 (183) świadczenia zrealizowane w Ośrodku w Kościanie, 483 (111) w Poznaniu;
- w 2021 r.: 788 (145) w Kościanie, 1774 (199) w Poznaniu, 758 (101) w Lesznie, 1140 (220) w Luboniu;
- w 2022 r.: 982 (279 i 828 h) w Kościanie, 1532 (334 i 1279 h) w Poznaniu, 1324 (323 i 1104 h) w Lesznie, 1882 (551 i 1543 h) w Luboniu;
- do końca III kwartału 2023 r.: 310 (93 i 310 h) w Kościanie, 412 (81 i 412 h) w Poznaniu, 295 (80 i 295 h) w Lesznie, 436 (123 i 436 h) w Luboniu;

4) sesja psychoterapii rodzinnej;

- w 2020 r.: 15 (11) świadczenia zrealizowane w Ośrodku w Poznaniu, w Kościanie nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia;
- w 2021 r.: 12 (9) w Kościanie, 34 (17) w Poznaniu, 2 (2) w Luboniu. W Lesznie nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia;
- w 2022 r.: 62 (49 i 79,5 h) w Kościanie. W Poznaniu, Lesznie oraz Luboniu nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia;

⁷⁸ A także dziecko od 16 roku życia.

⁷⁹ Taką też formułę przyjęto w stosowanym przez Gabinety Lekarskie formularzu.

⁸⁰ Według dostępnych raportów liczba godzin dla danego świadczenia widoczna była od marca 2022 r.

- do końca III kwartału 2023 r.: 7 (7 i 10,5 h) w Kościanie. W Poznaniu, Lesznie oraz Luboniu nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia;
- 5) sesja psychoterapii grupowej;
- w 2020 r.: nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia w Ośrodku w Kościanie jak i w Poznaniu;
 - w 2021 r.: nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia w żadnym z Ośrodków;
 - w 2022 r.: 32 (30 i 39 h) w Luboniu. W Kościanie, Poznaniu oraz Lesznie nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia;
 - do końca III kwartału 2023 r.: 14 (6 i 42 h) w Luboniu. W Kościanie, Poznaniu oraz Lesznie nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia;
- 6) sesja wsparcia psychospołecznego;
- w 2020 r.: 59 (40) świadczenia zrealizowane w Ośrodku w Kościanie, 200 (34) w Poznaniu;
 - w 2021 r.: 1028 (415) w Kościanie, 1519 (404) w Poznaniu, 1108 (404) w Lesznie, 1358 (495) w Luboniu;
 - w 2022 r.: 305 (241 i 196 h) w Kościanie, 1182 (470 i 948 h) w Poznaniu, 867 (514 i 628 h) w Lesznie, 1193 (768 i 949 h) w Luboniu;
 - do końca III kwartału 2023 r.: 73 (61 i 73 h) w Kościanie, 240 (104 i 240 h) w Poznaniu, 172 (90 i 172 h) w Lesznie, 248 (168 i 248 h) w Luboniu;
- 7) wizyta, porada domowa lub środowiskowa;
- w 2020 r.: 116 (52) świadczenia zrealizowane w Ośrodku w Kościanie, 83 (65) w Poznaniu;
 - w 2021 r.: 612 (207) w Kościanie, 427 (86) w Poznaniu, 146 (93) w Lesznie, 383 (118) w Luboniu;
 - w 2022 r.: 946 (440 i 1237 h) w Kościanie, 269 (80 i 322 h) w Poznaniu, 218 (136 i 285,5 h) w Lesznie, 393 (154 i 476,5 h) w Luboniu;
 - do końca III kwartału 2023 r.: 311 (170 i 454,5 h) w Kościanie, 33 (18 i 49,5 h) w Poznaniu, 40 (39 i 60 h) w Lesznie, 57 (26 i 85,5 h) w Luboniu;
- 8) wizyta osoby prowadzącej terapię środowiskową;
- w 2020 r.: nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia w Ośrodku w Kościanie jak i w Poznaniu;
 - w 2021 r.: nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia w żadnym z Ośrodków;
 - w 2022 r.: 454 (238 i 358,65 h) w Kościanie, 60 (19 i 46,45 h) w Poznaniu, 218 (124 i 172,65 h) w Lesznie, 304 (143 i 238,15 h) w Luboniu;
 - do końca III kwartału 2023 r.: 102 (53 i 102 h) w Kościanie, 35 (19 i 35 h) w Poznaniu, 54 (48 i 54 h) w Lesznie, 69 (47 i 69 h) w Luboniu.

(akta kontroli str. 1549-1595)

Powyższe dane wskazują, że w okresie objętym kontrolą w Ośrodkach, najwięcej świadczeń udzielanych było w rodzaju sesja psychoterapii indywidualnej - 12993 (tj.: 2957 w Kościanie, 4201 w Poznaniu, 2377 w Lesznie i 3458 w Luboniu). Kolejne z największą liczbą udzielonych świadczeń to: porada psychologiczna – 11258 (odpowiednio: 3607, 2961, 3406 i 1284), sesja wsparcia psychospołecznego – 9551 (odpowiednio: 1464, 3141, 2147 i 2799) oraz wizyta, porada domowa lub środowiskowa – 4067 (odpowiednio: 1985, 812, 437 i 833).

W zakresie braku realizacji sesji psychoterapii grupowej w Ośrodkach w Kościanie, Poznaniu oraz Lesznie, Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *główną*

przyczyną był brak zainteresowania podjęciem takiej formy terapii przez pacjentów w zbliżonej grupie wiekowej.

(akta kontroli str. 1905-1906)

Wśród ośmiu rodzajów świadczeń (w zależności od okresu obowiązywania) wyszczególniono inne rodzaje - bardziej szczegółowe (do aż 52 od listopada 2022 r.). Na przykład w 2020 r. obowiązywał jeden rodzaj porady psychologicznej (*Porada psychologiczna w ramach I poziomu referencyjnego*), a w 2022 r. do wyboru przez świadczeniodawcę było już 12 różnych porad psychologicznych uzależnionych od m.in. czasu jej przeprowadzenia, miejsca czy też liczby osób⁸¹. Również w przypadku pozostałych świadczeń ich liczba uległa zwiększeniu.

Analiza zakresu dostępnych świadczeń w Ośrodkach w 2022 r. oraz w I kwartale 2023 r. wykazała, że z udostępnionych 52 rodzajów świadczeń korzystano (sprawozdawano do NFZ) odpowiednio w: Kościanie z 10 i 15, Poznaniu z 10 i 11, Lesznie z 8 i 8, a w Luboniu z 10 i 11.

(akta kontroli str. 1549-1595)

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych również wskazała, że *rozbudowanie zakresu świadczeń nie jest zasadne. Nieustanne zmiany przepisów przyczyniają się do ponownego okresu wdrożeniowego personelu medycznego, co w początkowej formie może nieść za sobą błędy w sprawozdawaniu świadczeń.*

(akta kontroli str. 1905-1906)

Na podstawie łącznie 27 dokumentacji medycznej (prowadzonej w systemie KS-OMED⁸²) obejmującej następujące formy pomocy: porada psychologiczno - diagnostyczna (pięć porad), porada psychologiczna (sześć porad), sesja psychoterapii indywidualnej (dwie sesje), sesja psychoterapii rodzinnej (jedna sesja), sesja psychoterapii grupowej (jedna sesja), sesja wsparcia psychospołecznego (dwie sesje), wizyta, porada domowa lub środowiskowa (pięć wizyt) oraz wizyta osoby prowadzącej terapię środowiskową (pięć wizyt), stwierdzono, że osoba udzielająca pomocy posiadała wymagane kwalifikacje, a czas trwania tych świadczeń był zgodny z uregulowaniami załącznika nr 8 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu psychiatrii. W dokumentacji medycznej (w systemie elektronicznym) była podawana diagnoza oraz grupa problemów, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu psychiatrii.

Ponadto, w toku analizy powyższej dokumentacji stwierdzono, że:

- w dwóch przypadkach nie odnotowano w KS-SOMED czasu trwania wizyty. Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *świadczeniodawca ma obowiązek odnotowywania w dokumentacji medycznej czasu trwania sesji psychoterapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej, w przypadku wizyty, porady domowej lub środowiskowej nie jest to wymagane. Nazwa usługi w swojej treści ma przedział czasowy udzielonego świadczenia;*
- pacjenci będący w trakcie procesu terapeutycznego rezerwowali kilka wizyt „do przodu”;

⁸¹ Tj. 1) Porada psychologiczna w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku, kolejna w tym samym miejscu (60 minut); 2) Porada psychologiczna – interwencja kryzysowa (30 minut); 3) Porada psychologiczna – interwencja kryzysowa (60 minut); 4) Porada psychologiczna (interwencja kryzysowa) w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku z czasem dojazdu (60 minut); 5) Porada psychologiczna (interwencja kryzysowa) w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku z czasem dojazdu (30 minut); 6) Porada psychologiczna (interwencja kryzysowa) w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku z czasem dojazdu (90 minut); 7) Porada psychologiczna (interwencja kryzysowa) w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku, kolejna w tym samym miejscu (60 minut); 8) Porada psychologiczna (30 minut); 9) Porada psychologiczna (60 minut); 10) Porada psychologiczna w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku z czasem dojazdu (60 minut); 11) Porada psychologiczna w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku, kolejna w tym samym miejscu (30 minut); 12) Porada psychologiczna w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku z czasem dojazdu (90 minut).

⁸² Dostawca systemu - firma KAMSOFIT S.A.

- pacjenci będący w terapii nie zgłaszają się na wizyty lub je odwołują. W dwóch przypadkach (po spotkaniu z terapeutą środowiskowym) pomimo zaleceń prowadzenia psychoterapii, spotkań z terapeutą środowiskowym lub psychologiem – pacjent nie zgłosił się na kolejne wizyty. A w jednym pomimo zaleceń lekarza psychiatry na prowadzenie psychoterapii, pacjent korzystał wyłącznie z wizyt, porad domowych lub środowiskowych realizowanych przez terapeutę środowiskowego;
- w czterech przypadkach pacjenci objęci byli jednocześnie opieką lekarza psychiatry z II poziomu referencyjnego. MEDICOR prowadził zarówno Ośrodki w ramach I poziomu referencyjnego jak i Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży prowadzonego w ramach II poziomu referencyjnego. Zastępca Dyrektora ds. Organizacyjnych wyjaśniła, że *zatrudnieni w obu poziomach specjaliści korzystali z tego samego systemu informatycznego do prowadzenia dokumentacji medycznej pacjentów. W związku z czym historia choroby, w tym zalecenia specjalistów, dostępne były dla zatrudnionej kadry w ramach obu poziomów referencyjnych. W przypadku braku prowadzenia przez MEDICOR II poziomu referencyjnego i wizyt pacjenta u innego lekarza, dostęp do historii choroby byłby już uzależniony od zgody pacjenta;*
- w jednym przypadku w opisie udzielonych świadczeń zdrowotnych w części dotyczącej rozpoznania wskazano: „Z03.0 Obserwacja w kierunku podejrzewaną gruźlicy”. Zastępca Dyrektora ds. Organizacyjnych wyjaśniła, że *rozpoznanie to zostało omyłkowo dodane do historii zdrowia i choroby pacjenta;*
- w przypadku siedmiu pacjentów udzielana pomoc koncentrowała się na kierowaniu ich na porady psychologiczne udzielane przez psychologów. Dla poszczególnych pacjentów będących w procesie leczenia zrealizowano odpowiednio: 23, 35, 18, 13, 10, 18 i 20 porad psychologicznych. Zastępca Dyrektora ds. Organizacyjnych w zakresie powodów objęcia pacjentów wyłącznie poradami psychologicznymi wskazała m.in. na to, że: *jeden z psychologów świadczy usługi w Ośrodku jako psycholog oraz jako psychoterapeuta, zgodnie z wykształceniem; pacjentom w podanym okresie udzielano wsparcia psychologicznego z uwagi na dobro pacjentów. Zbyt długi okres oczekiwania na psychoterapię (dwóm osobom zalecono psychoterapię) spowodował, że pacjenci zostali w regularnym wsparciu psychologicznym u psychologa, który oprócz wykształcenia i doświadczenia psychologicznego, jest także terapeutą środowiskowym dzieci i młodzieży; kontynuacja spotkań u danego psychologa podyktowana jest indywidualnymi preferencjami pacjenta;*
- jeden z pacjentów był pacjentem oddziału dziennego psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży;
- u pacjenta, któremu udzielono w okresie od 10 grudnia 2021 r. do 26 kwietnia 2023 r. 18 porad psychologicznych⁸³, wystąpiło w ostatnim czasie znaczne pogorszenie samopoczucia i funkcjonowania, samookaleczenia, myśli rezygnacyjne, próba samobójcza zakończona na oddziale ogólnym, na oddział psychiatryczny nie został przyjęty.

W zakresie sprawowanego nadzoru nad prawidłowością danych wprowadzanych do systemu informatycznego (KS-SOMED) Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *nadzór nad poprawnością wpisów prowadzą kierownicy/koordynatorzy danych jednostek. W przypadku, gdy większość pracowników medycznych osobiście dokonuje wpisów nadania rozpoznania oraz właściwej usługi, skoordynowanie*

⁸³ Była zalecona psychoterapia.

poprawności wszystkich sprawozdawanych danych w świadczeniach w stosunku do tak dużej liczby pacjentów, jest niemożliwa. Błędy weryfikacji świadczeń są widoczne w systemie informacyjnym SZOI, zacytywane w raportach przez KS-SOMED.

(akta kontroli str. 1879-1881, 1936-1941, 2178-2307)

Na podstawie uzyskanych danych dotyczących rodzajów udzielanych świadczeń, stwierdzono, że wizyty, porady domowe lub środowiskowe, a także wizyty osoby prowadzącej terapię środowiskową stanowiły w:

- 1) Ośrodka w Kościanie w: 2020 r. 7,93% zrealizowanych świadczeń, 2021 r. 12,90% zrealizowanych świadczeń, 2022 r. 33,23% zrealizowanych świadczeń oraz 2023 (do 31 marca) 35,45% zrealizowanych świadczeń;
- 2) Ośrodka w Poznaniu w: 2020 r. 6,47% zrealizowanych świadczeń, 2021 r. 8,22% zrealizowanych świadczeń, 2022 r. 7,01% zrealizowanych świadczeń oraz 2023 (do 31 marca) 6,28% zrealizowanych świadczeń;
- 3) Ośrodka w Lesznie w: 2021 r. 3,71% zrealizowanych świadczeń, 2022 r. 8,05% zrealizowanych świadczeń oraz 2023 (do 31 marca) 8,15% zrealizowanych świadczeń;
- 4) Ośrodka w Luboniu w: 2021 r. 10,15% zrealizowanych świadczeń, 2022 r. 13,29% zrealizowanych świadczeń oraz 2023 (do 31 marca) 10,29% zrealizowanych świadczeń.

Tylko w przypadku Ośrodka w Kościanie i tylko w jednym roku 2022 spełniono wymóg określony w załączniku nr 8 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu psychiatrii stanowiący o tym, że wizyty domowe lub środowiskowe oraz inne świadczenia realizowane w miejscu pobytu świadczeniodawcy lub jego środowisku powinny stanowić co najmniej 15% zrealizowanych świadczeń. We wskazanym przypadku wizyty te stanowiły 33,23% zrealizowanych świadczeń. W pozostałych Ośrodkach wielkość ta kształtowała się od 3,71% (dot. Ośrodka w Lesznie w 2021 r.) do 13,29% (dot. Ośrodka w Luboniu w 2022 r.). Powodem takiej sytuacji było wprowadzenie na terenie kraju stanu epidemii (w okresie od marca 2020 r. do maja 2022 r.), a następnie ogłoszenie stanu zagrożenia epidemicznego. Ustawodawca w załączniku nr 8 do powyższego rozporządzenia przewidział takie zwolnienie wskazując, że *w czasie trwania stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego tego wymogu nie stosuje się*.

(akta kontroli str. 1549-1595, 1905-1906)

Świadczeniodawca zapewnił superwizje przeprowadzającym sesje psychoterapii indywidualnej, rodzinnej i grupowej zgodnie z załącznikiem nr 8 do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej. W okresie objętym kontrolą superwizje raz w miesiącu przeprowadzały łącznie dwie osoby⁸⁴.

(akta kontroli str. 1596-1662)

4. Gabinety Lekarskie w terminie sześciu miesięcy od zawarcia umowy z NFZ na otwarcie Ośrodków opracowało *Procedurę współpracy ze świadczeniodawcami i podmiotami w ramach Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny*⁸⁵.

Wskazano w niej, że *cele i zadania Ośrodka ukierunkowane są na udzielanie kompleksowej oraz interdyscyplinarnej pomocy w obszarze zdrowia psychicznego*

⁸⁴ Pierwsza na podstawie umowy z 10 lipca 2018 r., druga na podstawie umowy z 13 sierpnia 2021 r.

⁸⁵ Zgodnie ze złożonymi wyjaśnieniami opracowana i zatwierdzona 1 września 2020 r. Dalej: *Procedura współpracy*.

dzieci i młodzieży oraz ich rodzinom i otoczeniu. Działania Ośrodka obejmować mogą w zależności od potrzeb siedem form pomocy⁸⁶.

W Procedurze współpracy wskazano także na dwa istotne elementy pracy Ośrodka. Pierwszym jest współpraca z innymi podmiotami realizującymi świadczenia opieki zdrowotnej w ramach odpowiednich poziomów referencyjnych. Realizacja tego elementu odbywa się poprzez uczestnictwo w konsyliach zewnętrznych⁸⁷, zaś ich częstotliwość powinna odpowiadać realnym potrzebom pacjentów. W okresie objętym kontrolą nie odbyło się żadne konsylium zewnętrzne. Drugim z kolei jest podjęcie wielowymiarowej współpracy z rozpoznanymi w danej społeczności lokalnej zasobami instytucjonalnymi i prowadzenie jej na rzecz pacjentów, zgodnie z kwalifikacjami i kompetencjami danych instytucji i zatrudnionych w nich osób. Realizacji współpracy służą sesje koordynacji⁸⁸, których częstotliwość powinna odpowiadać realnym potrzebom pacjenta. W okresie od marca 2022 r. do marca 2023 r. przeprowadzono osiem sesji koordynacji świadczeniobiorcy. W dokumentacji medycznej pacjentów odnotowana była zarówno informacja o przeprowadzeniu samej sesji koordynacji, jak i osób w niej uczestniczących. Nie podawano natomiast żadnych szczegółowych informacji co do samego przebiegu sesji koordynacji, w tym zaleceń co do dalszego leczenia czy też już osiągniętych efektów.

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że weryfikacja (sesji koordynacji) możliwa jest od marca 2022 r., tj. od momentu wprowadzenia wymogu sprawozdawania świadczenia za pośrednictwem przyporządkowanego indywidualnego numeru kodu usługi. Wskazała także, że sesje koordynacji mogą przynieść korzyść dla pacjenta i zespołu medycznego w formie poprawy jakości opieki psychologiczno - psychoterapeutycznej oraz optymalizacji leczenia.

(akta kontroli str. 1663-1666, 1872-1875, 1928-1935)

W okresie objętym kontrolą NIK, Gabinety Lekarskie zawarły 43 porozumienia o współpracy⁸⁹. W umowach tych wskazano m.in., że współpraca Instytucji z Ośrodkiem obejmuje wymianę informacji o stanie zdrowia pacjentów w zakresie niezbędnym do realizacji środowiskowej opieki psychologiczno – psychoterapeutycznej oraz podejmowania wspólnych działań w zakresie opieki. Zgodnie z zawartymi umowami współpracy, jednostki organizacyjne nie ponosiły kosztów udzielania świadczeń zdrowotnych przez MEDICOR.

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że nawiązanie współpracy następowало z inicjatywy Gabinetów Lekarskich. Współpraca polegała na przekazaniu informacji dotyczących funkcjonowania Ośrodków, a w sytuacjach gdy rodzic, opiekun prawny bądź pełnoletni świadczeniobiorca wyraził zgodę, na kontakcie z daną placówką, także w sytuacji gdy nie podpisano porozumienia współpracy. Dodała również, że potencjalne efekty współpracy to lepsze zrozumienie potrzeb pacjenta, a także skuteczniejsze planowanie terapii i wsparcia. Kontakt

⁸⁶ Tj.: 1) diagnozę psychologiczną i wieloaspektową konceptualizację problemu pacjenta; 2) wsparcie i pomoc psychologiczną; 3) psychoterapię; 4) terapię środowiskową; 5) wsparcie psychospołeczne otoczenia pacjenta; 6) profilaktykę i prewencję; 7) zindywidualizowaną współpracę ze środowiskiem pacjenta (m.in. środowisko sąsiedzkie, inni specjaliści z jednostek ochrony zdrowia, jednostki oświatowe i placówki opiekuńczo – wychowawcze, służby publiczne, jednostki pomocy społecznej i pieczy zastępczej, zespoły kuratorskie).

⁸⁷ Według Procedury współpracy (...) konsylium zewnętrzne to narada personelu udzielającego świadczeń opieki zdrowotnej w ramach współpracy między personelem realizującym świadczenia opieki zdrowotnej u innych świadczeniodawców. Konsylia służą: a) przekazaniu informacji istotnych dla procesu diagnostycznego, stworzenia konceptualizacji i planu oddziaływań; b) uzgodnieniu lub uszczegółowieniu diagnozy; c) uzgodnieniu lub uszczegółowieniu planu oddziaływań.

⁸⁸ Według Procedury współpracy (...) sesje koordynacji to spotkania personelu udzielającego świadczeń opieki zdrowotnej w Ośrodku z: a) personelem innych podmiotów udzielających świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień; b) zespołami podstawowej opieki zdrowotnej; c) pielęgniarkami środowiska nauczania i wychowania; d) higienistkami szkolnymi; e) nauczycielami; f) osobami udzielającymi pomocy psychologiczno-pedagogicznej w jednostkach systemu oświaty; g) przedstawicielami zespołów kuratorskiej służby sądowej; h) asystentami rodzinnymi i pracownikami socjalnymi w podmiotach pomocy społecznej.

⁸⁹ W tym 33 ze szkołami i przedszkolami, pięć z gminnymi oraz powiatowymi ośrodkami pomocy społecznej, a także po jednym z fundacją, stowarzyszeniem, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, ośrodkiem szkolno-wychowawczym oraz ośrodkiem rehabilitacyjnym.

z daną placówką był odnotowywany w dokumentacji medycznej w postaci sesji koordynacji.

W zakresie pięciu przykładowych porozumień zawartych z: Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Kościanie, Ośrodkiem Rehabilitacyjnym w Kościanie, Fundacją „Liberi” z Bydgoszczy, Stowarzyszeniem na rzecz aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych ziemi leszczyńskiej Pro-Active z Rydzyny oraz Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym im. Franciszka Ratajczaka w Rydzynie, Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że porozumienia zostały zawarte z inicjatywy MEDICOR. Współpraca przebiegała według tych samych zasad co współpraca z jednostkami organizacyjnymi systemu oświaty. Dodaje, że Gabinety Lekarskie nie są w stanie określić ilu świadczeniobiorcom udzielono pomocy na podstawie zawartych porozumień.

Dyrektor ds. organizacyjnych dodała, że MEDICOR nie otrzymał z Ministerstwa Zdrowia lub NFZ wzoru porozumienia pomiędzy szkołami a placówkami udzielającymi świadczeń w ramach I poziomu referencyjnego.

(akta kontroli str. 1667-1752, 1872-1875, 1927)

W MEDICOR nie prowadzono statystyk dotyczących skierowań do dalszego leczenia w Centrum Zdrowia Psychicznego, Poradni Zdrowia Psychicznego czy też szpitala psychiatrycznego. W związku z czym nie posiadano także informacji o przyjęciu lub odmowie przyjęcia pacjentów do ww. placówek. Dyrektor ds. organizacyjnych wyjaśniła, że w strukturach Gabinetów Lekarskich znajdują się Centra Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży, w ramach których świadczą usługi lekarze psychiatrzy. W sytuacji, gdy występuje potrzeba skierowania pacjenta na oddział psychiatryczny, pacjent przekierowany jest do II poziomu do konsultacji u lekarza psychiatry, który może wystawić potrzebne skierowanie na dalsze specjalistyczne leczenie.

(akta kontroli str. 1864-1867, 1872-1875)

Dyrektor ds. organizacyjnych wyjaśniła, że Ośrodki nie posiadają rejestru dotyczącego wcześniejszych wizyt pacjenta w innych podmiotach, jednakże podczas wizyty dane te są pozyskiwane w trakcie wywiadu. Dodaje, że MEDICOR w tym samym czasie (do 30 czerwca 2022 r.) świadczył usługi w ramach dwóch zakresów: Poradni Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży⁹⁰ oraz Ośrodka środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny, w których zatrudniony był w części ten sam personel, co przyczyniło się do kontynuacji leczenia świadczeniobiorców w I poziomie referencyjnym. Wskazała, że Ośrodek posiada uprawnienia do systemu umożliwiającego pozyskanie informacji dotyczących wcześniejszych wizyt danego pacjenta w innym zakresie, jednakże nie jest możliwe pozyskanie danych o całościowej liczbie świadczeniobiorców.

(akta kontroli str. 1872-1875)

5. Wartość zakontraktowanych i wykonanych świadczeń finansowych ze środków NFZ wyniosła odpowiednio dla:

- a) Ośrodka w Kościanie w latach 2020 – 2023 (do 31 marca) odpowiednio: 415 107,45 zł i 163 550,70 zł; 553 435,20 zł i 530 716,95 zł; 746 037,37 zł⁹¹ i 734 753,17 zł⁹²; 631 444,68 zł (za okres od 1 stycznia do 30 września 2023 r.)⁹³ i 210 292,32 zł⁹⁴;

⁹⁰ Od 1 lipca 2022 r. przekształcona w Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży – II poziom referencyjny.

⁹¹ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 346 639,64 zł, a punkt rozliczeniowy 399 397,73 zł.

⁹² Z czego ryczałt łącznie wyniósł 346 639,64 zł.

⁹³ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 245 702,43 zł, a punkt rozliczeniowy 385 742,25 zł.

⁹⁴ Z czego ryczałt wyniósł 81 924,03 zł.

- b) Ośrodka w Poznaniu w latach 2020 – 2023 (do 31 marca) odpowiednio: 415 076,40 zł i 144 403,20 zł; 553 435,20 zł i 579 393,00 zł; 746 037,37 zł⁹⁵ i 745 665,13 zł⁹⁶; 631 444,68 zł (za okres od 1 stycznia do 30 września 2023 r.)⁹⁷ i 190 776,03 zł⁹⁸;
- c) Ośrodka w Luboniu w latach 2021 – 2023 (do 31 marca) odpowiednio: 429 939 zł i 416 866,95 zł; 766 981,22 zł⁹⁹ i 741 081,07 zł¹⁰⁰; 631 444,68 zł (za okres od 1 stycznia do 30 września 2023 r.)¹⁰¹ i 208 758,51 zł¹⁰²;
- d) Ośrodka w Lesznie w latach 2021 – 2023 (do 31 marca) odpowiednio: 429 939 zł i 438 250,05 zł; 766 981,22 zł¹⁰³ i 759 762,88 zł¹⁰⁴; 631 444,68 zł (za okres od 1 stycznia do 30 września 2023 r.)¹⁰⁵ i 210 507,10 zł¹⁰⁶.

(akta kontroli str. 1753-1774)

Dyrektor ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *Gabinety Lekarskie nie ustaliły i nie analizowały jednostkowych kosztów udzielanych świadczeń zdrowotnych.*

(akta kontroli str. 1864-1867)

Z uwagi na niezrealizowanie ustalonego w umowach limitu świadczeń, Gabinety Lekarskie zwróciły 23 marca 2022 r. do NFZ środki finansowe w wysokości 522 229,95 zł.

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *przyczyną niezrealizowania ustalonego w umowach limitu świadczeń był okres przypadający na czas pandemii COVID-19. Okres zawarcia umów z NFZ na realizację świadczeń z zakresu I poziomu referencyjnego przypadł na pierwszą falę epidemii (wiosna 2020 r.). Placówki nie były w pełni dostosowane do nowego funkcjonowania, a wśród społeczeństwa nastąpiła samoizolacja, dystans społeczny, ograniczenie w korzystaniu z usług medycznych. Jesienią 2020 r. podczas drugiej fali została wprowadzona możliwość korzystania z formy teleporad, jednak i ta pomoc początkowo stanowiła pewną barierę dla pacjentów. W związku z zaistniałą sytuacją Gabinety Lekarskie nie były w stanie zrealizować założonego limitu udzielenia świadczeń.*

(akta kontroli str. 1775, 1864-1867, 1907-1908)

Jednocześnie, jak wyjaśniła Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych, w związku z brakiem zapłaty za nadwykonania za rok 2022 przez NFZ, ograniczono realizację świadczeń do podstawowej ich liczby. Łączna niezapłacona kwota za 2022 r. wyniosła 142 496,31 zł, z czego 77 674,13 zł dot. Ośrodka w Lesznie, 62 364,91 zł Ośrodka w Luboniu, a 2 457,29 zł Ośrodka w Poznaniu.

(akta kontroli str. 1776, 1864-1867)

Dnia 24 kwietnia 2023 r. Właściciel MEDICOR przesała do WOW NFZ wnioski o dokonanie całkowitego rozliczenia świadczeń opieki zdrowotnej udzielonych przez Gabinety Lekarskie w roku 2022 w ramach umów o udzielanie świadczeń przez Ośrodki. W piśmie tym wskazano, że (...) *wartość faktycznie zrealizowanych świadczeń zdrowotnych przekracza istotnie wartość ryczałtu umownego dla umów z zakresu ośrodka środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny, co potwierdza zarówno zainteresowanie*

⁹⁵ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 346 639,64 zł, a punkt rozliczeniowy 399 397,73 zł.

⁹⁶ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 346 639,64 zł.

⁹⁷ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 245 702,43 zł, a punkt rozliczeniowy 385 742,25 zł.

⁹⁸ Z czego ryczałt wyniósł 81 924,03 zł.

⁹⁹ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 367 583,49 zł, a punkt rozliczeniowy 399 397,73 zł.

¹⁰⁰ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 347 544,13 zł

¹⁰¹ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 245 702,43 zł, a punkt rozliczeniowy 385 742,25 zł.

¹⁰² Z czego ryczałt wyniósł 81 924,03 zł.

¹⁰³ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 367 583,49 zł, a punkt rozliczeniowy 399 397,73 zł.

¹⁰⁴ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 367 583,49 zł.

¹⁰⁵ Z czego ryczałt łącznie wyniósł 245 702,43 zł, a punkt rozliczeniowy 385 742,25 zł.

¹⁰⁶ Z czego ryczałt wyniósł 81 924,03 zł.

pacjentów korzystaniem z naszej Placówki, jak i oferowaną przez nas szeroką dostępność do przedmiotowych świadczeń. Podano także, że świadczenia z zakresu ośrodka (...) udzielane są na rzecz świadczeniobiorców do ukończenia 18 roku życia, co w naszej ocenie uprawnia do rozliczania ich w ramach ustawy z dnia 7 października 2020 r. o Funduszu Medycznym. Powyższe wynika z brzmienia art. 136 ust. 2 pkt 1c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z którym w przypadku umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w każdym zakresie świadczeń, w części dotyczącej świadczeń udzielanych świadczeniobiorcom do ukończenia 18 roku życia, kwota zobowiązania jest zmienna przez dostosowanie jej do potrzeb zdrowotnych oraz wykonania tej umowy.

Do dnia zakończenia kontroli¹⁰⁷, Gabinety Lekarskie nie otrzymały ostatecznego rozliczenia z WOW NFZ, ani informacji zwrotnej o akceptacji bądź też nie przedmiotowego wniosku.

(akta kontroli str. 1777-1778)

Dyrektor ds. organizacyjnych wyjaśniła, że na Ośrodki nie nałożono kar umownych związanych z realizacją umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej.

(akta kontroli str. 1864-1867)

W ankiecie przeprowadzonej w kwietniu 2023 r. przez WOW NFZ, dotyczącej świadczeń udzielanych w ramach Ośrodka, Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych MEDICOR udzieliła odpowiedzi twierdzącej na wszystkie pytania, tj.: czy wskazane byłoby odrębne finansowanie sesji koordynacji, sesji konsyliów, superwizji; czy należy zrezygnować z ograniczenia 94 godzin na etat podstawowy; czy należy wprowadzić finansowanie świadczeń ponad liczbę punktów określonych w umowie bez dodatkowych warunków (nadwykonania niezależne od ilości realizacji świadczeń przez podstawowy zespół personelu).

(akta kontroli str. 1779-1780, 1884-1885)

W toku prowadzonej kontroli, Dyrektor ds. organizacyjnych wskazała, iż wymóg zapewnienia transportu sanitarnego¹⁰⁸, jak i udzielania świadczeń w sposób kompleksowy obejmujący wykonywanie niezbędnych badań, w tym badań laboratoryjnych i diagnostyki obrazowej¹⁰⁹, powinno być wymagane tylko w sytuacji gdy dany zakres udzielania świadczeń wymaga zatrudnienia lekarza. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w zakresie Ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny nie wymaga zatrudnienia lekarza.

(akta kontroli str. 1781-1791)

W wyniku oględzin Ośrodków¹¹⁰ stwierdzono, że znajdowały się one w najmowanych budynkach, trzy na parterze¹¹¹, a jeden – w Kościanie, na drugim piętrze w budynku z dostępną windą dla osób niepełnosprawnych. We wszystkich budynkach nie wystąpiły bariery architektoniczne w dostępie do obiektów. W budynkach, gdzie znajdowały się Ośrodki w Kościanie oraz w Poznaniu, MEDICOR prowadził również inne poradnie specjalistyczne. Dodatkowo, w budynku w Kościanie swoją siedzibę miały także placówki medyczne prowadzone przez inne podmioty.

¹⁰⁷ Tj. do dnia 16 czerwca 2023 r.

¹⁰⁸ Wynikający z § 8 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 787 ze zm.).

¹⁰⁹ Wynikający z § 8 pkt 1 ww. Rozporządzenia Ministra Zdrowia.

¹¹⁰ Przeprowadzonych 23 (Ośrodek w Kościanie) i 24 maja 2023 r. (Ośrodek w Poznaniu, Luboniu i Lesznie).

¹¹¹ Ośrodki w: Poznaniu, Luboniu i Lesznie.

Na elewacji każdego z budynków znajdowała się tabliczka „NFZ”, a na drzwiach/oknach oraz wewnątrz budynków (np. przy punktach rejestracyjnych) zbiorcza informacja o działalności Ośrodków, w tym o godzinach otwarcia oraz przyjęć przez poszczególnych specjalistów. Pomimo tego, stwierdzono niejednorodność oraz brak czytelnej i wyraźnej (jednoznacznej) informacji o tym, że w budynku prowadzony jest „Ośrodek środowiskowej pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży”. I tak: Ośrodek w Luboniu oznaczony był jako „MEDICOR. Ośrodek opieki psychologicznej dla dzieci i młodzieży”, a w Lesznie jako „MEDICOR.www.medicor-koscian.pl. Ośrodek Opieki Psychologicznej”. Z kolei Ośrodki w Kościanie i Poznaniu, prócz zbiorczej informacji (na kartkach formatu A4¹¹²) o wszystkich poradniach prowadzonych w tych miejscach, zawierały tylko szyld odpowiednio „GABINETY LEKARSKIE MEDICOR” lub „MEDICOR”. Również oznaczenia niektórych gabinetów mogły wprowadzać w błąd pacjenta co do oferowanej pomocy przez Ośrodki, ponieważ oznaczenia na poszczególnych drzwiach gabinetów nie wskazywały, że były one przeznaczone do prowadzenia porad psychologicznych, terapii psychoterapeutycznych czy też sesji grupowych. Występowały takie oznaczenia jak na przykład: „Gabinet lekarski”, „Gabinet diagnostyczno-zabiegowy. Punkt szczepień” czy też „Pomieszczenie socjalne”.

(akta kontroli str. 1823-1836, 1884-1885)

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *pełne nazwy zakresów poddanych kontroli umieszczone są na wydrukach zlokalizowanych przy wejściach do Placówek wraz z godzinami udzielania świadczeń. Wywieszane szyldy i banery są dodatkową formą informacyjną dla świadczeniobiorców. Gabinety Lekarskie MEDICOR spełniają wszystkie wymagania dotyczące informowania świadczeniobiorców o godzinach i miejscach udzielania świadczeń w poszczególnych zakresach zgodnie z §11 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. W w/w przepisie nie ma wytycznych co do wzoru wielkości udostępnianych informacji. Nie wymaga również od świadczeniodawców umieszczania przy wejściu do gabinetu informacji o specjalizacji. Dodała także, że w związku z tym, iż Gabinety Lekarskie MEDICOR nie są właścicielem budynków, usunięcie informacji na drzwiach mogłoby spowodować uszkodzenie wyposażenia wynajmowanego lokalu.*

Brak zachowania przez MEDICOR czytelnego, jasnego, prawidłowego oraz jednolitego oznaczenia budynków dla wszystkich prowadzonych Ośrodków, może rodzić wśród pacjentów brak pewności dla kogo, w jakim zakresie oraz formie finansowania, oferowane są świadczenia przez MEDICOR. Czytelne i jednolite oznaczenia budynków powinny sprzyjać jasności przekazu w zakresie udzielanej pomocy dzieciom i młodzieży.

Ośrodki w Kościanie, Poznaniu, Luboniu oraz Lesznie dysponowały odpowiednio: czterema, pięcioma, trzema oraz czterema gabinetami. W każdym z Ośrodków, jeden z gabinetów przeznaczony był również do terapii grupowej. Wejścia do wszystkich tych pomieszczeń z przestrzeni wspólnej (poczekalni) były bezprogowe. Gabinety wyposażone były w meble biurowe, fotele, sofy, stoliki kawowe, a także zabawki dla dzieci i materiały wykorzystywane w terapii. Gabinety były jasne (posiadały oświetlenie dzienne oraz sztuczne), czyste oraz dawały poczucie intymności i dyskrecji. W Ośrodkach znajdowały się poczekalnie dla pacjentów oraz pomieszczenia socjalne. Zapewniono toalety dla pacjentów, w tym trzy z nich (w Ośrodkach w: Kościanie, Poznania oraz Lesznie) były przystosowane

¹¹² W przypadku Ośrodka w Kościanie, zbiorcza informacja była wywieszona w niedostatecznie widocznym miejscu - na samym dole drzwi prowadzących do punktu rejestracji pacjentów.

do korzystania przez osoby z niepełnosprawnością ruchową. Natomiast w Ośrodku w Luboniu nie zapewniono toalety przystosowanej do korzystania przez osoby z niepełnosprawnością ruchową. Dyrektor ds. organizacyjnych wyjaśniła, że zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w przypadku, gdy podmiot inny niż podmiot publiczny realizuje, na podstawie umowy zawartej z podmiotem publicznym, zadanie finansowane z udziałem środków publicznych, jest obowiązany do zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie określonym w tej umowie. Podkreśliła, że umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawarta została z NFZ po przeprowadzeniu postępowania konkursowego, w trakcie to którego zapewnienie na „każdej kondygnacji dostępnej dla świadczeniobiorców co najmniej jednego z pomieszczeń higieniczno-sanitarnych ogólnodostępnych przystosowanych dla osób niepełnosprawnych” stanowiło jedynie warunek dodatkowo oceniany, nie zaś konieczny. Powyższe wynika *expressis verbis* z treści załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 5 sierpnia 2016 r. w sprawie szczegółowych kryteriów wyboru ofert w postępowaniu w sprawie zawarcia umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej¹¹³. Dodała, iż w trakcie postępowań konkursowych prowadzonych dla miejsca realizacji świadczeń w Luboniu nie deklarowaliśmy spełnienia ww. warunku rankingującego, (...), co w żaden sposób nie stanowiło naruszenia przepisów obowiązującego prawa. Co istotne także, w trakcie realizacji umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z NFZ do jej treści nigdy nie wprowadzono postanowień o konieczności zapewnienia co najmniej jednego z pomieszczeń higieniczno-sanitarnych ogólnodostępnych przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, co wypełniałoby hipotezę normy art. 5 ust. 2 ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli str. 1823-1836, 1884-1885)

NIK wskazuje, że w świetle treści art. 5 ust. 1¹⁴ ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami¹¹⁵, podmioty realizujące zadania w zakresie opieki medycznej powinny dążyć do zapewnienia dostępności do pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej osobom ze szczególnymi potrzebami.

Na etapie weryfikacji konkursów ofert WOW NFZ kontrolował miejsca udzielania świadczeń i zaakceptował stan budynków, w których mieszczą się Ośrodki w Poznaniu, Lesznie oraz Luboniu.

Dyrektor ds. organizacyjnych wyjaśniła, że *Gabinety Lekarskie nie posiadają dokumentu potwierdzającego przeprowadzenie kontroli pomieszczeń Ośrodka w Kościanie. Brak wyniku weryfikacji pomieszczeń związany jest z brakiem kontroli doraźnych w okresie zagrożenia epidemiologicznego oraz faktem, iż pomieszczenia były poddane kontroli we wcześniejszych kontraktowaniach z zakresu opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży.*

(akta kontroli str. 1823-1836, 1884-1885)

W Ośrodkach w Luboniu oraz w Lesznie¹¹⁶ nie było wszystkich specjalistów wskazanych w obowiązującym na dany dzień harmonogramie. Zarówno w Ośrodku w Luboniu jak i w Lesznie nie było psychologa oraz psychoterapeuty. W pierwszym

¹¹³ „Wykaz szczegółowych kryteriów wyboru ofert wraz z wyznaczającymi je warunkami oraz przypisaną im wartością w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień” – Tabela nr 2 „Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień – część wspólna”.

¹¹⁴ Przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, 1265 i 1812), dążą w prowadzonej działalności do zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

¹¹⁵ Dz. U. z 2022 poz. 2240.

¹¹⁶ W dniu 24 maja 2026 r.

z Ośrodków obecna w pracy była wyłącznie rejestratorka, a w drugim rejestratorka oraz psycholog.

(akta kontroli str. 1792-1853)

Dyrektor ds. organizacyjnych wyjaśniła, że o ww. zmianach pracownicy telefonicznie poinformowali osobę koordynującą pracę ośrodków.

(akta kontroli str. 1884-1885)

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych w zakresie Ośrodka w Luboniu wyjaśniła, że zgodnie ze zgłoszeniem zmian do harmonogramu czasu pracy psychologa od dnia 24 maja 2023 r. uległ on zmianie. Świadczenia udzielane są w środy w godzinach 13:00-20:00. Natomiast nieobecność psychoterapeuty wynikała z nagłej sytuacji osobistej. Z kolei w zakresie Ośrodka w Lesznie wyjaśniła, że psychoterapeuta przeprowadził dwie sesje psychoterapii indywidualnej, a trzeci zapisany pacjent nie zgłosił się na wyznaczoną wizytę. W związku z brakiem możliwości skorzystania z terapii u psychoterapeuty bez diagnozy psychologicznej, terapeutka zakończyła przyjmowanie w danym dniu. Z kolei harmonogram czasu pracy psychologa od 24 maja 2023 r. uległ zmianie, świadczenia udzielane są w środy w godzinach 12:00-20:00.

(akta kontroli str. 1876-1878)

W trakcie trwania czynności kontrolnych, tj. 5 czerwca 2023 r. ww. zmiany zgłoszono do WOW NFZ.

(akta kontroli str. 1823-1824, 1837-1838, 1876-1881, 1884-1902)

Zgodnie z § 2 pkt 8 zawartej z NFZ umowy z 26 marca 2021 r. o Nr 150007590/04/II/0169/0/21/23 o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, Świadczeniodawca zobowiązany jest do bieżącego aktualizowania danych o swoim potencjale wykonawczym przeznaczonym do realizacji umowy, przez który rozumie się zasoby będące w dyspozycji Świadczeniodawcy służące wykonywaniu świadczeń opieki zdrowotnej, w szczególności osoby udzielające tych świadczeń i sprzęt.

Z kolei z § 3 pkt 5 Regulaminu korzystania z Portalu Narodowego Funduszu Zdrowia przez pracowników medycznych¹¹⁷ wynika natomiast, że użytkownik jest obowiązany do aktualizacji danych w ciągu 14 dni od dnia zaistnienia zmiany. Odpowiada on również za kompletność i rzetelność danych oraz informacji rejestrowanych w Portalu NFZ.

Ponadto, w trakcie oględzin Ośrodka w Lesznie zwrócono się z prośbą do rejestratorki o podanie aktualnych, najwcześniejszych wolnych terminów do psychologa dla każdego z Ośrodków. Pierwszy wolny termin wizyty do psychologa w Ośrodku w: Kościanie to 3 lipiec 2023 r. (czas oczekiwania 41 dni kalendarzowych), Poznaniu 13 październik 2023 r. (143 dni), Luboniu 6 września 2023 r. (106 dni) oraz Lesznie 19 grudnia 2023 r. (aż 210 dni).

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że pomoc osobom zgłaszającym się do Ośrodka udzielana jest poprzez zaproponowanie najwcześniejszego dostępnego terminu do terapeuty środowiskowego lub psychologa. Preferowaną formą pomocy świadczeniobiorcom w pierwszym etapie rejestracji jest spotkanie z terapeutą środowiskowym, który osobiście umawia się z pacjentem na dogodny termin. Średni czas kontaktu ze strony terapeuty środowiskowego to 14 dni. Dodała, że na etapie diagnozowania pacjenta przygotowany jest plan leczenia/zdrowienia,

¹¹⁷ Stanowiący Załącznik nr 4 do Zarządzenia nr 57/2020/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 14 kwietnia 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie korzystania z Portalu Narodowego Funduszu Zdrowia.

uwzględniający dalszy proces terapeutyczny, w tym również możliwość przekierowania do innego specjalisty (psychoterapeuty) lub do II poziomu referencyjnego. Powyższe znajduje potwierdzenie w mailach kierowanych przez koordynatora do różnych podmiotów informujących o działalności Ośrodka. Na przykład w e-mailu z 9 listopada 2020 r. do jednej z fundacji wskazano, że pierwsza wizyta ma miejsce u pacjenta w domu po zgłoszeniu się do terapeuty środowiskowego. Następnie terapeuta środowiskowy kieruje pacjenta na diagnozę psychologiczną do naszego ośrodka.

(akta kontroli str. 623, 1792-1853, 1854-1859, 1864-1867, 1879-1881)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W przypadku jednego pacjenta będącego pod opieką Ośrodka w Kościanie i w procesie terapeutycznym prowadzonym przez psychoterapeutę zatrudnionego zarówno w Ośrodku w Kościanie – I poziom referencyjny jak i w Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży – II poziom referencyjny) stwierdzono, że pacjentowi udzielano świadczeń - sesji psychoterapii indywidualnej, w łącznej liczbie dziesięć, przy czym pięciu udzielono w ramach I poziomu referencyjnego, a drugie pięć w ramach II poziomu referencyjnego.

Wysokość finansowania sesji psychoterapii indywidualnej przez NFZ w ramach różnych poziomów referencyjnych jest zróżnicowana. Świadczenie to w ramach I poziomu referencyjnego wyceniane jest na kwotę 114,29 zł, natomiast w ramach II na kwotę 218,14 zł. Konsekwencją powyższego jest uzyskanie przez MEDICOR zawyżonego finansowania o 519,25 zł.

Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych wyjaśniła, że w związku z błędnie sprawozdawanymi świadczeniami u psychoterapeuty, Gabinetów Lekarskich Medicor dokonają stosownej korekty do Narodowego Funduszu Zdrowia, poprzez złożenie wniosku o odblokowanie umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej obowiązującej w roku 2022 r.

Dnia 14 czerwca 2023 r. (w trakcie trwania kontroli NIK) Zastępca Dyrektora ds. organizacyjnych przesłała do WOW NFZ wnioski o odblokowanie umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej celem poprawy ww. rozliczeń.

(akta kontroli str. 1909-1926, 2188-2200)

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski Uwzględniając podjęte w trakcie kontroli działania, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 18 lipca 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Krzysztof Kowalak
Starszy inspektor kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska

.....
podpis

.....
podpis